

OŠ STIČNA PODRUŽNIČNA ŠOLA
VIŠNJA GORA

Osnovna šola Stična, PODRUŽNIČNA ŠOLA VIŠNJA GORA — OB 100-LETNICI STARE ŠOLE

Osnovna šola Stična
PODRUŽNIČNA ŠOLA VIŠNJA GORA

OB 100-LETNICI STARE ŠOLE

OSNOVNA ŠOLA STIČNA
PODRUŽNIČNA ŠOLA VIŠNJA GORA

OB 100-LETNICI STARE ŠOLE

OŠ STIČNA PODRUŽNIČNA ŠOLA
VIŠNJA GORA

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.3(497.4)(091)(082)

OSNOVNA šola Stična (Ivančna Gorica). Podružnična šola (Višnja Gora)
Osnovna šola Stična, Podružnična šola Višnja Gora : ob 100-letnici stare šole / [uredniški odbor Zlata Kastelic, Štefka Klemenčič, Marjan Potokar ; fotografije iz šolskega arhiva, iz zasebnih zbirk ; ilustracije učenci Podružnične šole Višnja Gora]. - Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2006

ISBN 961-238-667-6
1. Kastelic, Zlata
226931456

OSNOVNA ŠOLA STIČNA
PODRUŽNIČNA ŠOLA VIŠNJA GORA
OB 100-LETNICI STARE ŠOLE

Uredniški odbor:
Zlata Kastelic, Štefka Klemenčič, Marjan Potokar
Lektoriranje:
Zlata Kastelic
Izdajatelj in založnik:
Osnovna šola Stična, Ivančna Gorica
Oblikovanje in priprava za tisk:
Dare Birsa
Fotografije:
iz šolskega arhiva, iz zasebnih zbirk
Ilustracije:
učenci Podružnične šole Višnja Gora, mentorica: Anka Koželj
Izvedba:
HIŠA GRAFIKE d.o.o.
Naklada:
700 izvodov
Višnja Gora, junij 2006

Šole neke dežele so njena pomanjšana prihodnost

V življenju je sto let dolgo obdobje. Enako velja tudi za šolsko zgradbo. To je čas, v katerem se marsikaj spremeni.

Šola v Višnji Gori je bila zgrajena v času Habsburške monarhije.

Občutila je I. svetovno vojno, doživela padec monarhije, za hipec se je razveselila Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, se znašla v objemu Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v Kraljevini Jugoslaviji.

Preživela je bombardiranje in strahote II. svetovne vojne.

Sodelovala je pri obnovi porušene, a nove Jugoslavije, bila je priča številnim reformam, pomagala je izvajati samoupravljanje in socializem.

Šola v Višnji Gori je bila priča vojne za Slovenijo. Dočakala je demokracijo, procese vključevanja v Evropo.

Doživela je tudi svojo zamenjavo, novo šolsko zgradbo in telovadnico, a še vedno trdno stoji sredi višnjegorskega trga in opazuje dogajanje v mestu.

In čaka na ponovno vključitev v življenje …

Zagotovo je le to, da se vse nenehno spreminja. Temu smo bili priča vsi, ki smo obiskovali ali pa poučevali na šoli v Višnji Gori. Vsak izmed nas ima popisan svoj list zgodovine. Koliko lepih misli, želja in dejanj je bilo izrečenih v preteklosti.

Mnogi so garali za ideale, se žrtvovali in tudi umirali! Je bilo vredno? Gotovo, čeprav so danes mnogokrat zavrženi in pozabljeni. Zgodovina uči, da vsako obdobje izkazuje neko prepričanje, ki pa je zgolj začasno. Vera, da je ravno to pravo, pa se že čez desetletje izkaže, da temu ni tako. V človekovi naravi je, da gradimo, podiramo in zgradimo zopet na novo. Vedno v želji za boljši jutri! Ljudje smo učeča se vrsta in brez izkušnje na lastni koži prav malo verjamemo zgodovini!

Kakšno mesto ima pri vsem tem Višnja Gora in šola? Kljub temu da je Slovenija majhna država, pa se Višnjani nismo nikoli prištevali med majhne. S priznanimi mestnimi pravicami leta 1478 je Višnja Gora pridobila poseben pečat in ponos, ki se mu sedanje generacije ne želijo odreči.

Šola je pri tem odigrala zelo pomembno vlogo. Iz različnih zgodovinskih virov so nam poznani podatki o prvih učencih in šoli v Višnji Gori že leta 1554. Stoletna zgradba, ki je nekoč predstavljala središče dogajanja v kraju, ni toliko nenavadna, kot je veličastna njena vsebina, ki se je v tem stoletju dogajala za temi zidovi. Vsaka generacija je šoli podarila svoj pridih.

Šola je vedno polna ciljev, idej, vsebin in spletenih medsebojnih odnosov: živi, deluje in se razvija. Rekel bi, da se prilagaja družbeni klimi. Je bolj ali manj uspešna. Učenke, učenci, starši, učiteljice, učitelji in drugi so z njo zadovoljni, ali pa tudi ne. Iščemo srečo! Se pa tej sreči lahko približamo, če se med seboj povezujemo. Tako se gradi medsebojno zaupanje, prijateljstvo, strpnost do drugače mislečih in drugačnih.

Šola predstavlja časovni in prostorski okvir, ki ga zapolnjujejo skupni cilji, v katerem lahko vsakdo z medsebojnim

sodelovanjem gradi svojo osebno avtonomijo, tako mladi kot odrasli.

V vseh teh letih je bila šola tesno povezana s krajem, verjetno v preteklosti še več kot danes. Tudi vloga učitelja se je zelo spremenila. Nekoč je učitelj predstavljal sam vrh znanja v kraju. Danes je drugače! Izobražujemo se vsi. Šolstvo z vseživljenjskim učenjem predstavlja prepleten sistem, predvsem pa organizem, ki se nenehno dopolnjuje in nadgrajuje.

Nekoč je bilo bogastvo že to, da si šolo smel obiskovati. Številni te možnosti zaradi kmečkih in drugih opravil niso imeli, ali pa jo preprosto niso zmogli. V pomoč so jim bile nedeljske in ponavljalne šole, tudi otroci iz oddaljenih vasi niso mogli redno obiskovati šole … Pa vendar je šolstvo delalo korak za korakom naprej!

Danes, ko ves svet predstavlja povezano celoto, zaradi nove informacijske in komunikacijske tehnologije ovir v razdaljah praktično ni več, se mladim odpirajo nova obzorja. Če teh danosti ne izkoristijo, se lahko hitro znajdejo na obrobju. Tega, kar je bilo nekoč zadostno - obiskovanje šole, njen zaključek in služba, te pravljice danes ni več! Izobraževati se je potrebno vse življenje, za nove priložnosti, danosti in možnosti. Čas se nikoli ne ustavi, teče in teče vedno naprej!

V šoli v Višnji Gori se lahko pohvalimo s številnimi športnimi in kulturnimi dejavnostmi, z urejenim jutranjim varstvom, s podaljšanim bivanjem, s številnimi izbirnimi predmeti, z možnostjo izbire učenja drugega tujega jezika, s sodobno računalniško učilnico, z bogato knjižnico, s šolsko telovadnico, z urejenimi šolskimi prevozi v oddaljenejše vasi, z odlično šolsko kuhinjo … Še bi lahko našteval, a vam lahko zaupam, da si ob vseh teh možnostih, bogastvu in pestrosti želimo nekaj drugega. Želimo si predvsem ljudi, ki bodo pri svojem delu sproščeni in srečni. Živimo in delamo v času, ko so zelo pomembni predpisi, normativi, kriteriji in številni zakonski akti. V poplavi vsega tega se učitelj izgublja, izgublja moč, ki jo ima kot strokovnjak na svojem področju.

Pomembno vlogo igrajo tudi starši. Nekoč so učitelju zaupali, danes ga nenehno preverjajo. Vedeti moramo, da vsak, ki se odloči za učiteljski poklic, nosi v sebi drobec idealizma. Tega želi pri delu z mladimi oplemenititi, želi videti sadove svojega dela. A po nekaj letih dela v šoli se iskrice razpršijo: vsakdan naplavlja v ospredje boj za preživetje, realizacijo predmetnika in spopadanje z vzgojnimi težavami.

Medsebojni odnosi v šoli so danes tista pomembna iztočnica, na katerih gradimo bodočnost: odnosi učenec-učitelj, učenec-starši, starši-učitelj. Primanjkuje nam časa za ljudi, za preprost pogovor, za smeh, za skupno zabavo, skrb za človeka, za poslušanje in ne vsiljevanje svojih mnenj.

In na koncu še vizija naše šole: združimo moči v vzgoji in skrbi za vašega otroka in naše učenke in učence!

Marjan Potokar, ravnatelj OŠ Stična

Podružnična šola v Višnji Gori

V novi šoli, ki stoji na prijetnem in v urejenem delu Višnje Gore, poteka pouk že šesto leto, od 1. septembra 1999.

Leto pozneje smo pričeli s postopnim uvajanjem programa devetletne osnovne šole v 1. razredu. Zdaj so vsi oddelki v devetletnem programu.

Zazidana površina šole in telovadnice meri 2380 m^2, mera prostorov za pouk znaša 1132 m^2, ostalih prostorov je 888 m^2, zunanje površine šole merijo 7000 m^2.

Na šoli imamo:

10 matičnih učilnic,
2 specialni učilnici s kabineti za pouk gospodinjstva, biologije, kemije in fizike ter likovne in tehnične vzgoje,
računalniško učilnico,
knjižnico,
jedilnico, avlo, hodnike, sanitarije, garderobe, zbornico, dve pisarni, kabinet, trim kabinet, čajno kuhinjo, kuhinjo, delavnico in telovadnico.
Pouk športne vzgoje izvajamo v telovadnici in na igrišču.

V šolskem letu 2005/2006 šolo obiskuje 219 učencev, 93 učenk in 126 učencev v 10 oddelkih od 1. do 9. razreda. Učenke

Podružnična šola v Višnji Gori, maj 2006

in učenci 9. razreda so zadnja generacija, ki je obiskovala pouk še v stari šoli.

Ves redni pouk danes poteka v dopoldanskem času.

Poleg rednega pouka izvajamo razširjene dejavnosti: jutranje varstvo (1 oddelek), podaljšano bivanje (2 oddelka), dodatni pouk, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti, šolo v naravi. Jutranje varstvo izvajamo od 6.00 do 8.00 za učence 1. in 2. razreda. Podaljšano bivanje pa izvajamo od 11.45 do 16.10.

Na šoli poučuje 33 učiteljev v oddelkih od 1. do 9. razreda. Dvakrat tedensko nas obišče šolska svetovalna delavka, prav tako knjižničarka. Za šolsko prehrano skrbita kuharica in pomočnica kuharice, za čiste prostore dve čistilki, za okolico šole in vzdrževanje skrbi hišnik.

Učenke in učenci, ki se vozijo v šolo in domov s šolskim avtobusom, prihajajo in odhajajo z lepo urejenega avtobusnega postajališča tik pred šolo. Vozijo se z dvema avtobusoma.

Devetletni program je v slovenske osnovne šole prinesel mnogo sprememb in novosti. Šolo začenjajo obiskovati otroci pri šestih letih; glede na normativ v oddelku, če je v njem več kot 15 otrok, v 1. razredu poučujeta učiteljica in vzgojiteljica.

Spremenjeno je tudi število ur pri posameznih predmetih. Učni načrti so ciljno naravnani. Obvezni program obsega obvezne predmete, izbirne predmete ter od 4. razreda dalje ure oddelčne skupnosti.

V 1. triletju poteka notranja diferenciacija. V 4. razredu, v zadnjem ocenjevalnem obdobju, se prične fleksibilna diferenciacija pri slovenščini, angleščini in matematiki, ki se nadaljuje do sedmega razreda. V 8. in 9. razredu poteka nivojski pouk, delna zunanja diferenciacija, pri vseh urah slovenščine, angleščine in matematike.

Izbirni predmeti se izvajajo v 7., 8. in 9. razredu. Učenci izberejo iz družboslovno-humanističnega in naravoslovno-tehničnega sklopa. Pouk izbirnih predmetov na šoli v letošnjem šolskem letu poteka v 12 učnih skupinah.

Sodelujemo v različnih projektih, Zdrava šola, Ekošola, izvajamo prometne aktivnosti na šoli, tekmujemo za športno in bralno značko.

Šola se javnosti predstavlja na različne načine, s publikacijo, na domači internetni strani, z različnimi kulturnimi in športnimi prireditvami, z razstavami, s sodelovanjem na natečajih in razpisih, v različnih društvih v kraju.

Jasmina Zupančič, vodja podružnične šole Višnja Gora

Auerspergov dvorec, maj 1993, sezidan 1778. ob vznožju grajskega griča.

VIZ z roko v roki s podružnično šolo v Višnji Gori

Ob pomembnem jubileju šole v Višnji Gori, ki je z novim šolskim poslopjem leta 1906, torej pred sto leti, predstavljala pomemben mejnik za razvoj mesta in šolanje njegovih prebivalcev, se na poseben način kot dobri sosedje, in od leta 1948 tudi sopotniki v procesu vzgoje in izobraževanja, praznovanju pridružujemo tudi dijakinje, dijaki ter delavke in delavci Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora.

Na več kot petdesetletno sodelovanje nas vežejo lepi in bogati spomini. Družile so nas številne dejavnosti na športnem področju, skupne proslave in praznovanja s krajani ob različnih praznikih; od leta 1978 tudi skupna uporaba telovadnice, ki je bila zgrajena z deležem dekliškega vzgajališča in samoprispevkom Višnjanov. Številni učitelji šole v Višnji Gori so zlasti v prvih dveh desetletjih delovanja zavoda sodelovali pri izvedbi pouka za tiste gojenke, ki so si želele pridobiti osnovnošolsko izobrazbo. Zagotovo pa so najopaznejšo vez med šolo in zavodom vzpostavili tisti učenci in učenke, ki so se po končani osnovni šoli odločili za poklicno izobraževanje v srednješolskih programih v zavodu. Tako je v kraju in v bližnji okolici pridobilo poklic kuharja, šivilje ali peka in slaščičarja desetine mladih deklet in fantov.

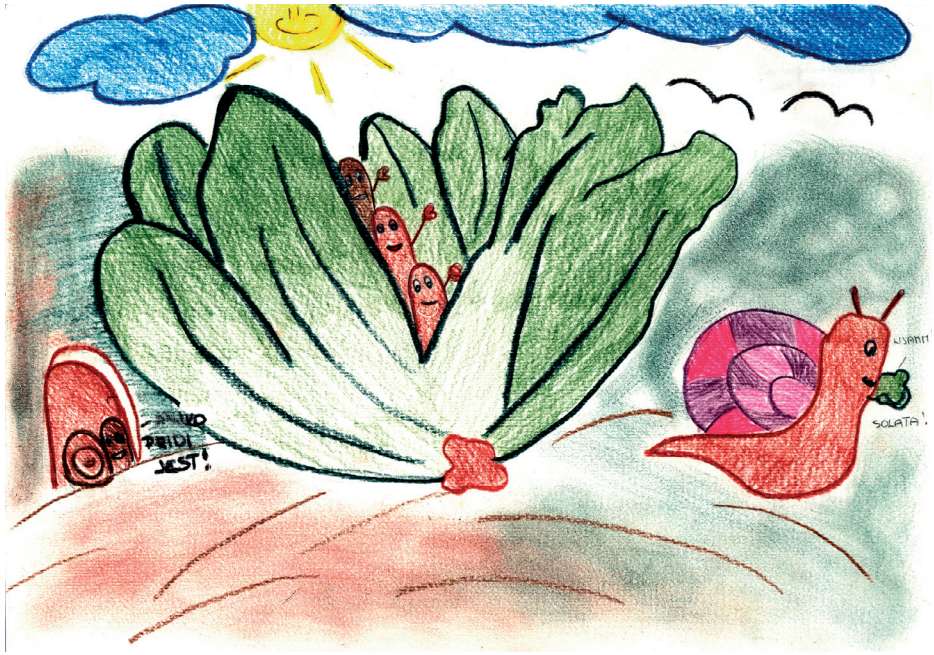
Danes sta obe instituciji umeščeni v sodobnih ali prenovljenih prostorskih pogojih. Po preselitvi šole v novo poslopje je stara zgradba iz leta 1906 ponovno doživela mladostni smeh, igrivost in razposajenost mladih deklet in fantov iz zavoda, ki so se zaradi prenove gradu in v pričakovanju izgradnje novih stanovanjskih skupin začasno naselili v nekdanjih učilnicah in jih spremenili v spalnice, dnevno sobo, jedilnico ...

Nenehne težnje po spreminjanju od dobrega k boljšemu so pomembno vplivale tudi na razvoj in prenovo vzgojno-izobraževalnega procesa, pedagoške teorije in prakse tako v splošnem kakor tudi v našem izobraževanju.

Auerspergi so bili oskrbniki Starega gradu. Po njegovem propadu so oskrbniki zgradili dvorec ob vznožju hriba. V njem je bilo dolgo časa sodišče, od leta 1948 pa Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora. Pred kratkim so ga v celoti prenovili.

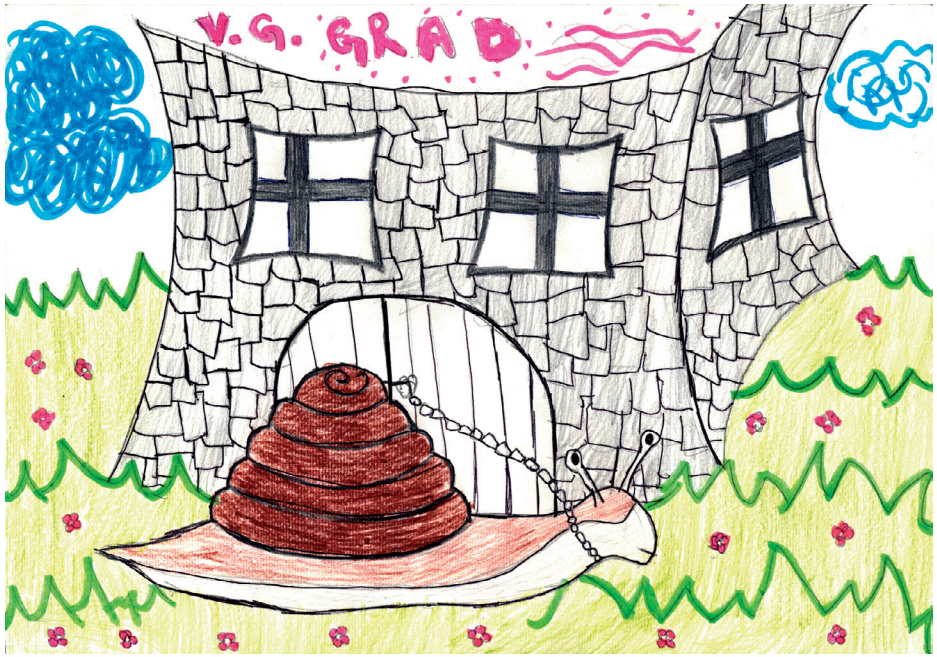
Kristina Novak, 8. razred

Sabina Glavič, 8. razred

Vesna Medved, 8. razred

Sanita Jusić, 8. razred

Danes je VIZ Višnja Gora sodoben vzgojno-izobraževalni zavod za mladostnike, dekleta in fante, s čustvenimi in z vedenjskimi težavami. Ti so stari od 14 do 18 let in so po odločbah centrov za socialno delo z območja vse Slovenije nameščeni v naš zavod. Tukaj živijo v petih vzgojnih skupinah, v vsaki po deset. Doslej imata le dve skupini nove, sodobne bivalne pogoje. Za druge tri so v pripravi projekti za izgradnjo. Upamo, da bo gradnja leteh, in s tem celovita prenova zavoda, zaključena do konca leta 2007. Dotlej bodo mladi in vzgojitelji prisiljeni potrpeti v začasnih, vendar za bivanje trajneje neprimernih prostorih stare šole.

Od leta 1986 deluje v okviru VIZ Višnja Gora tudi stanovanjska skupina v Ljubljani, za osem deklet, ki so vključene v različne srednje šole, v programe, ki jih v VIZ ne izvajamo.

Poleg vzgojnega programa kot temeljne dejavnosti zavoda, v katerem vzgojitelji in drugi strokovni delavci vzpodbujajo mlade k dejavnemu, organiziranemu preživljanju prostega časa in jih usmerjajo v pridobivanje poklicnih kompetenc in s tem k boljšemu samovrednotenju, se vsi mladostniki izobražujejo v programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja. Posebnost izobraževanja v VIZ Višnja Gora v primerjavi z drugimi zavodi je v tem, da se poleg gojenk in gojencev zavoda v izobraževalne programe vključujejo tudi dijaki in dijakinje iz bližnje okolice. S tem se je pri mladih, ki so v zavodu, zmanjšal občutek posebnosti in odrinjenosti, saj se dnevno družijo s svojimi vrstniki in vrstnicami iz okolice. Hkrati pa je tudi zavod kot posebna institucija v okolju, med ljudmi, izgubil predznak nečesa neznanega, skrivnostnega in posebnega.

Danes se mladi v VIZ Višnja Gora lahko izobražujejo v dve in polletnih programih nižjega poklicnega izobraževanja za pridobitev poklica pomočnika peka in slaščičarja in poklica pomočnika konfekcionarja, če končajo osnovnošolsko izobraževanje v šestem ali sedmem razredu.

Po uspešno končani osnovnošolski izobrazbi se lahko vključijo v triletne programe srednjega poklicnega izobraževanja za poklice: kuhar, šivilja, krojač, administrator.

Dijaki se praviloma po končanem nižjem poklicnem izobraževanju odločijo za nadaljevanje izobraževanja v programih, imenovanih »tri plus dve«, s katerimi pridobijo tehniško izobrazbo.

V primerjavi z Evropo je tudi v Sloveniji šolski sistem usmerjen v doseganje čim višjega izobrazbenega standarda, na nivoju štiriletne srednje šole, zato si v VIZ prizadevamo, da bi v šolskem letu 2007/2008 omogočili vpis v štiriletni izobraževalni program vsem dijakom z višjimi in povprečnimi sposobnostmi.

Želimo, da bi s skupnimi prizadevanji tudi v prihodnje zagotavljali mladim v Višnji Gori in okolici visok standard znanja, da bi se lahko enakovredno kosali s svojimi vrstnicami in vrstniki po vsej Sloveniji, in hkrati še naprej tkali vezi dobrih strokovnih in sosedskih odnosov.

V imenu vseh nas, dijakinj, dijakov, gojenk in gojencev ter delavcev iskreno čestitamo kolektivu OŠ Stična, podružnici Višnja Gora; želimo uspešno delo tudi v prihodnje.

Jože Horvat, ravnatelj VIZ Višnja Gora

Višnja Gora živi

Cesar Friderik III. je naselju podelil mestne pravice 9. julija 1478. Obrambna stolpa s polkrožnimi vrati in z obzidjem predstavljata grb Višnje Gore.

Višnja Gora je mesto, kjer se dogaja veliko stvari; mnogi tega ne opazijo, ali pa preprosto ne spremljajo dogodkov, ki se tu odvijajo.

Sem predsednik sveta Krajevne skupnosti Višnja Gora in si vseskozi prizadevam za dobro samega kraja. V času mojega mandata smo veliko naredili. Asfaltirali smo nekaj lokalnih cest, ki so kar klicale po obnovi: Leskovec Mlake–Zgornje Brezovo, uredili ceste Kriška vas–Peščenik, preplastili železniški most, prav tako je nov asfalt dobila cesta v Zgornjo Drago, do železniške postaje, manjkajoči del ceste na Spodnjem Brezovem proti smetišču, popravili smo del ceste na Vrhu pri Višnji Gori in cesto na Grintovcu.

Veliko so pomagali krajani sami, nekaj je prispevala občina Ivančna Gorica in seveda naša KS. Kar se tiče vodovoda, je verjetno najpomembnejši projekt vodovod Polževska planota. Nekaj časa je že narejen glavni vod, proti koncu pa gre tudi izgradnja sekundarnih vodov. Na našem vodovodu smo v jesenskem času leta 2005 zamenjali del salonitnih cevi, manjkajoči del do kopališča v Višnji Gori pa nameravamo zamenjati v letošnjem letu.

V letu 2005 smo dogradili dodatni poslovilni prostor s čajno kuhinjo.

Čeprav smo majhno mesto, se lahko pohvalimo z moderno novo osnovno šolo, v kateri se že od leta 2000 izvaja tudi devetletni program osnovnega izobraževanja. Zob časa je močno načel tudi VIZ Višnja Gora, zato je bil v preteklem letu deležen temeljite obnove. Ob prenovi je občina Ivančna Gorica oddala prostore stare osnovne šole za uporabo gojencev VIZ Višnja Gora. Obnovljenega zavoda in izgradnje še dveh dodatnih hiš so prav gotovo najbolj veseli vsi njihovi zaposleni in seveda gojenke in gojenci. Prav tako pa je lepo obnovljeni objekt pravi ponos kraju samemu.

V Višnji Gori delujejo tudi številna društva: Planinsko društvo Polž, Kulturno društvo, Društvo prijateljev konj, Turistično društvo Višnja Gora in Polževo, Društvo upokojencev, Lovsko društvo, Gasilska društva Višnja Gora, Vrh in Kriška vas, Šahovsko društvo, Športno društvo Breza. Vsa društva uspešno delujejo in s svojim delom popestrijo razne prireditve, ki se odvijajo v kraju.

S skupnimi močmi smo na novo uredili prostor v mestni hiši, kjer je sedež KS. Nov, svetel in sodobno opremljen prostor je namenjen družabnim srečanjem vseh delujočih društev.

V našem kraju se odvijajo tudi razne prireditve. Nekatere so že tradicionalne. Jurčičev pohod se vsako leto prične ravno v Višnji Gori, Anin sejem v juliju, Krevsov tek; letos je ponovno oživelo, tudi uradno, smučanje na Polževem, miklavževanje v sodelovanju z domačim župnikom Boštjanom Modicem. Imamo čudovito dvorano ob župnijski cerkvi, kjer si lahko ogledamo mnoge igre, ki

jih pripravljajo domači igralci pod vodstvom mentorja Boštjana Modica, in od drugod. Prav gotovo je Višnji Gori v ponos tudi mešani cerkveni pevski zbor pod vodstvom Milana Jevnikarja, ki sodeluje tudi na raznih kulturnih prireditvah v kraju. S ponosom lahko zapišem, da naše zborovsko petje poznajo in cenijo daleč naokrog, saj sodelujemo tudi na raznih revijah pevskih zborov. Dober glas seže v deveto vas in popolnoma se strinjam z besedami, ki jih je večkrat izrekel moj pokojni tast:« Kdor poje, ne misli slabo.«

V minulem letu smo slavnostno obeležili 130-letnico Gasilskega društva Višnja Gora.Tri gasilska društva s humanim delom požrtvovalno priskočijo na pomoč slehernemu občanu, ki je v stiski in je potreben njihove pomoči.

Želim si, da bi Višnja Gora v bodoče nudila še več krajanom in širši okolici. Prizadevamo si, da bi zopet obudili v življenje stavbo stare osnovne šole. Prostora je ogromno, vendar pa potrebuje dušo, da je v praznini, ko jo bodo zapustili gojenci in gojenke VIZ Višnja Gora, ne bi kruto načel zob časa.

Podjetje Elvez je letos pričelo z izgradnjo nove proizvodne dvorane v centru Višnje Gore, kamor bodo v začetku leta preselili proizvodnjo iz Ljubljane. Mislim, da bo to pridobitev za naš kraj, s tem pa tudi odprta nova delovna mesta.

Tudi v bodoče se bom po svojih močeh trudil za razvoj in napredek našega kraja. Želja, pobud in idej s strani krajanov je veliko. Mnoge so izvedljive, potreben pa je čas, strpnost in predvsem veliko dobre volje. A kot pravijo, v slogi je moč; zato upam in želim, da bomo s skupnimi močmi zmogli doseči še veliko.

Predsednik sveta KS Višnja Gora, Janko Zadel

Ob nekdanji mitninski postaji, maj 2006. Zraven je bil nekoč živinski sejem, danes pa je tam igrišče.

9. julij 1478 ...

Cerkev sv. Ane, 1993, zgrajena 1507. leta, je bila večkrat prezidana. To je podružnična cerkev, v kateri so imeli cehi svoje oltarje.

Višnja Gora je majhno in starodavno naselje, s svojim jedrom vklenjeno med nekdanje srednjeveško obzidje. Leži na podolgovatem hribu pod razvalinami Starega gradu, nekdaj imenovanega Turn.

Kraj je bil naseljen že zgodaj; na Starem gradu je stalo keltsko ali rimsko taborišče, mimo katerega je tekla cesta Emona–Neviodunum. O tem pričajo najdbe rimskih miljnikov in kamnitih spomenikov.

V srednjem veku je bil predhodnik Višnje Gore današnji Stari trg, ki je omenjen že v 12. stoletju. V Starem trgu je omenjen sodnik že leta 1294, deželno sodišče leta 1308 in cesarska mitnica 1460. leta.

Zaradi turške nevarnosti so se tržani preselili na bližnji grič, kjer se je razvila Višnja Gora. Leta 1478, 9. julija, jo je cesar Friderik III. povzdignil v mesto. Takrat so mesto tudi obdali s cvingerjem, obrambnim obzidjem. Cesar je v pomoč izgradnje Višnjanom dovolil pobirati mitnino od vsakega tovornega konja, iz šentviške fare je v Višnjo Goro prestavil tri sejme, v mesto so se lahko svobodno naseljevali in jih ni imel nihče pravice zahtevati nazaj, cesarski oskrbnik ni smel jemati živil, prinesenih v Višnjo Goro.

1480. leta je cesar Friderik ukazal meščanom sprejeti določeno število pešcev in najemnikov za varstvo mesta. Mesto je imelo svoj pečat in grb.

Gospodarstvo je bilo dobro razvito že v 15. stoletju. Uspevala je trgovina, tudi na daljavo, saj je imelo mesto odlično prometno lego. Obrti so bile uspešne zaradi tedenskega sejma, kjer je potekala izmenjava s kmeti iz bližnje okolice. Sicer sta obrt in trgovina najbolj cveteli v 16. stoletju. Poleg cehov čevljarjev, kovačev, vozarjev, krojačev, usnjarjev in lončarjev, ki so spadali pod ljubljanski ceh, so delali v mestu tudi kiparji, slikarji in izdelovalci violin. Najmočnejši je bil čevljarski ceh. Imel je svoj dom, jeprgo, svojo zastavo, svoj oltar v mestni cerkvi in številne listine s privilegiji.

V 16. stoletju so bili pogosti vpadi Turkov, mesto je prizadel tudi vseslovenski kmečki upor leta 1515. Za nekaj časa je bilo prepovedano pobirati mitnino, a sodnik je moral kljub temu plačevati zakupnino. Cesarska vojska je celo pobrala vse žito in ostalo hrano, ki so ga kmetje spravili za obzidje.

Da bi si mesto opomoglo, je dobilo pravico do raznih sejmov in sredi 19. stoletja jih je bilo enajst na leto.

V 17. stoletju je začelo mesto gospodarsko nazadovati. Denarja za vse izdatke ni bilo dovolj, mesto je začelo propadati, prebivalci so se začeli izseljevati, davčna obveznost mesta je ostala. Vojaški in drugi prevozi proti vzhodu so prenehali, trgovina je ubrala nova pota. Valvazor poroča o številnih opuščenih hišah, kar pripisuje pogostim požarom, vendar so bili razlogi v propadajoči trgovini in obrti.

Gospodarska stiska se je premaknila tudi v 18. stoletje. V tem času Višnjani tožijo o velikih dajatvah, prosijo za črtanje zaostalih dolgov, tožijo o slabem stanju obzidja in hiš v mestu.

Kasneje se je položaj nekoliko izboljšal. Nekaj denarja je prinašala redna poštna zveza med Ljubljano in Karlovcem, nekaj nove oblike obrti in nasploh gospodarstva samega. Leta 1769 je v mestu delovala manufaktura nogavic Leopolda Bogataja, vendar je konec 18. stoletja propadla. V mestu se po tem ni razvila nobena »prava« gospodarska veja.

V 19. stoletju je gospodarstvo nihalo med uspehi in neuspehi. Leta 1894 je mimo mesta Višnja Gora stekla železnica, ki pa mestu ni mogla vrniti nekdanje slave.

Pred 2. svetovno vojno je bilo v Višnji Gori šest trgovin, osem gostiln, sejem

Mestni trg, 1993. V tem delu so se zaustavljali vozniki vozov s konjsko vprego. Velikokrat so v Višnji Gori tudi prenočevali. V mestu je v nočnem času "dežural" čuvaj vse do leta 1914. Njegova naloga je bila opazovanje in opozarjanje ljudi, če je prišlo do požara; hkrati je popazil tudi na vozove, na katerih je bil naložen les, med, platno, mošt, sol ali žito.

vsak mesec. Mesto je premoglo sodišče, davkarijo, finančni urad in nekaj obrtnikov. Po letu 1945 teh dejavnosti v mestu ni bilo več, ljudje so si poiskali zaposlitev drugje.

Obiskovalca lahko povabimo na ogled srednjeveškega mestnega jedra z Valvazorjevim vodnjakom in mestnim grbom ter cerkvijo sv. Ane. Polž, ki je simbol Višnje Gore, je priklenjen na več hišah. Poldrugi kilometer od Višnje Gore lahko ob potoku Kosca pridemo do lehnjakovih slapov, ki so po višini in debelini plasti največji v Sloveniji. Dolino Višnjice na žalost ne motijo več mlini …

Okoliške vasi so ponosne na stare podružnične cerkve, ki so bogato opremljene in poslikane. Cerkev v Dednem Dolu je romarska in je v sklopu s kapelicami križevega pota. Romarska je tudi cerkev sv. Martina v Zgornji Dragi, ki jo je sredi 12. stoletja zgradil stiški stavbenik Mihael.

Ponekod je še videti lepo ohranjeno stavbno dediščino naših prednikov, žal pa gre tudi ta po poti mlinov na Višnjici. Na Polževem je bil že pred 2. svetovno vojno zgrajen hotel, kjer je manjše smučišče, mimo pa vodi tudi Jurčičeva pot, ki vodi od železniške postaje v Višnji Gori čez Polževo do Muljave.

Povzpnemo se lahko tudi do Starega gradu, ki ves v razvalinah še vedno »pazi« na Višnjane. Prvič je bil omenjen 1154. leta, je pa verjetno starejši in je nastal na razvalinah prvotnega gradišča.

Auerspergov dvorec so sezidali 1778 ob vznožju grajskega griča. Auerspergi so bili oskrbniki Starega gradu. V gradiču je bilo dolgo časa sodišče, danes je v njem Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora in je obnovljen.

O Codellijevem gradu ni sledu. Zadnja lastnica gradu je bila Rozalija Codelli, roj. Taufferer. Med vojno je bil požgan, na njegovem mestu pa je zraslo novo, Baronovo naselje.

Grad Podsmreka stoji nad avtocesto ob peskokopu. Pogosto je menjal lastnike. Po drugi svetovni vojni je bilo v njem več ustanov, tečajev in šol, nekaj časa se je ponašal s stalno razstavo lončarstva, danes pa vidimo osrednji del porušen!

Posebej zanimivo je tudi na višnjanskem pokopališču pri cerkvi sv. Tilna z mnogimi starimi spomeniki, ki so več kot pričevalci nekdanje bogate zgodovine svojega kraja.

Mimo Višnje Gore pa je stekla tudi avtocesta …

Časten simbol za »velike čase«

Redkokje najdemo mesto, ki bi se ponašalo s takim »zaščitnim znakom« kot Višnja Gora. To je polž in še priklenjen povrhu.

Izvor najdemo v dragoceni polževi lupini, školjki, vdelani v baržun in zlato. Legenda pa pripoveduje o bojih med beneškimi Slovenci in Atilo. Slovencem je v vojni priskočil na pomoč tudi kranjski vojvoda, ki je imel v svoji vojski tudi nekaj Višnjegorcev. Med njimi je bil tudi gospod s Starega gradu.

Ko so se vračali iz vojne, so ob cesti našli smrtno ranjenega mladeniča. Naložili so ga na voz in ga prepeljali na višnjegorski grad. Z vso nežnostjo mu je stregla graščakova hči in mladenič je hitro okreval.

Povedal je, da je sin ovdovele grofice in je oče umrl v boju s Huni. Gospod s Starega gradu je poslal sla v Benetke, kjer je živela mladeničeva mati, s sporočilom, da njen sin še živi.

Presrečna mati se je takoj odpravila na pot. S seboj je vzela najdragocenejše benečanske posode in dragocenosti v zahvalo gospodu s Starega gradu. Med posodami se je nahajala tudi krasna polževa lupina, obrobljena z zlatom in posuta z dragocenimi kamni.

To dragocenost je pozneje podaril starograjski gospod višnjegorski občini; držala je pol bokala. Iz nje so pili mestni očetje ob slovesnih prilikah. Školjka je bila pritrjena z zlato verižico na leseno podnožje.

Polževo lupino so menda ukradli, lahko se je izgubila. Naj bo kakorkoli, Višnjani so dali izdelati novo, manjšo, manj dragoceno, a velikega pomena za prepoznavnost mesta Višnja Gora in njenih prebivalcev.

Razvoj šolstva na Slovenskem od elementarne osnovne šole do sodobne devetletke

12. in 13. stoletje: prva izpričana šola na Slovenskem - STOLNA ŠOLA na sedežu koprske škofije;

sledijo:
SAMOSTANSKE ŠOLE,
ŽUPNIJSKE ŠOLE,
MESTNE ŠOLE;

obdobje protestantizma:
OSNOVNE ŠOLE (elementarna, splošna, ljudska),
STANOVSKE ŠOLE;

obdobje protireformacije:
ŽUPNIJSKE, MESTNE ŠOLE (temeljno znanje),
JEZUITSKO ŠOLSTVO;

1765:
vpeljana delna šolska obveznost na pobudo države, PREDILSKE ŠOLE;

1774:
izdana Splošna šolska naredba - prvi šolski zakon (Marija Terezija);
OSNOVNA ŠOLA postane splošna in obvezna, ne pa tudi enotna; skrb za šolo prevzame država;
uvedeni trije tipi osnovnih šol:
TRIVIALKE na podeželju,
GLAVNE ŠOLE v večjih mestih,
NORMALKE v glavnem mestu vsake dežele;
NEDELJSKE PONAVLJALNE ŠOLE, obiskovali po končani osnovni šoli, po 12. letu starosti;

obdobje Ilirskih provinc:
ŠTIRIRAZREDNA OSNOVNA ŠOLA, enotna, slovenščina učni jezik in učni predmet;

obdobje po odhodu Francozov:
potrjen drugi avstrijski osnovnošolski zakon, predlagan v letu 1805; skrb za šolstvo prevzame cerkev, ukinjena enotna osnovna šola, uvedene tri različne stopnje osnovnih šol:
trivialke, glavne šole, normalke;
mreža rednih in nedeljskih ponavljalnih šol;

1869:
sprejet tretji državni osnovnošolski zakon:
vpeljana osemletna šolska obveznost, šole postanejo državne in deželne ustanove, učitelje plačuje država,
uvedena telovadba, uvedena nova kategorija šole - MEŠČANSKA ŠOLA; vanjo se lahko vpišejo učenci po končanem petem razredu osnovne šole;

1883:
sprejeti dopolnilni zakonski predpisi, na Koroškem in Štajerskem vpeljana obvezna osnovna šola, na Kranjskem in Primorskem pa redna
ŠESTRAZREDNA in DVELETNA PONAVLJALNA ŠOLA;

1929:
sprejet šolski zakon:
uvedena je splošna in obvezna osnovna šola,
uvedeni razredi, oddelki in ocene, kot jih poznamo danes,
osnovna šola postane »narodna šola«, razdeljena v
ŠTIRILETNO OSNOVNO ŠOLO in
ŠTIRILETNO VIŠJO NARODNO ŠOLO, v kateri traja pouk do 14. leta starosti;
po končani osnovni šoli lahko nadaljujejo šolanje na
NIŽJI GIMNAZIJI, MEŠČANSKI, STROKOVNI IN VAJENSKI ŠOLI;
višja narodna šola na podeželju navadno nima 7. in 8. razreda, ampak pouk od novembra do marca kot nadomestek za nekdanjo ponavljalno šolo.
K osnovnim šolam sodijo otroška zavetišča, gospodarske in gospodinjske šole;

1931:
sprejet zakon za meščanske šole; učenci lahko nadaljujejo šolanje na srednji strokovni šoli ali na učiteljiščih;

1941:
v obdobju druge svetovne vojne se je razvilo partizansko šolstvo s pomembno nalogo ohraniti slovenski jezik;

1945:
sprejet odlok o organizaciji osnovnih in srednjih šol v skladu z ločitvijo Cerkve od države, odpravljene so zasebne in meščanske šole;

1946:
izšel zakon o sedemletnem obveznem šolanju, in sicer
ŠTIRJE RAZREDI OSNOVNE ŠOLE in
TRIJE RAZREDI VIŠJE OSNOVNE ŠOLE;
namesto v višjih osnovnih šolah so lahko nadaljevali šolanje na
NIŽJIH GIMNAZIJAH, ki so imele tri nižje razrede, sledilo je pet višjih razredov;

1950:
ponovno uvedena osemletna šolska obveznost, del sedemletke spremenjen v nižje gimnazije, ki so postale štiriletne; enako višje gimnazije;

1953:
sprejet odlok o obveznem osemletnem šolanju, uzakonjena šolska obveznost od sedmega do petnajstega leta starosti;

1958:
sprejet splošni zakon o osnovnem šolstvu, ki je uzakonil OSEMLETNO OSNOVNO ŠOLO kot edino obliko obveznega osnovnega šolstva brez olajšav;
gimnazije postanejo štiriletne in omejene na bivše višje razrede;
število osnovnih šol se zmanjša, predvsem nižje organizirane šole, nastanejo
POPOLNE OSEMLETKE in ŠTIRILETNE PODRUŽNIČNE ŠOLE;

1973:
spremenjen predmetnik in učni načrt;

1974:
vpeljevanje celodnevne osnovne šole;

1993:
priprava osnutkov za devetletko;

1996:
sprejet zakon o osnovni šoli in z njim določeno postopno izvajanje in pričetek
DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE.

Preteklost in sedanjost podružnične šole v Višnji Gori

Leta:
1528 Višnja Gora premore šolmoštra, ki je tudi pisar,

1554 začetek šole z nekaj učenci (10 ali 15),

1815 ustanovili trivialno šolo,

1847 poleg enorazrednice uvedli še ponavljalno šolo,

1876 enorazredno šolo razširili v trirazredno,

v 19. stol. potekal pouk v slovenskem in nemškem jeziku,

1906 razširili trirazrednico v štirirazrednico,

1906 začeli z gradnjo nove šole,

1907 odprli novo šolsko poslopje,

1912 ustanovili oddelek za oddaljene otroke (1919 ukinjen in spremenjen v redno »sporednico«),

1914–1918 pouk obiskovali neredno (zaradi vojne otroci preobremenjeni z delom doma, trpeli hudo pomanjkanje),

1921 razširili šolo v petrazrednico,

po letu 1930 na šoli 7 samostojnih oddelkov in nedeljska šola,

pred začetkom druge svetovne vojne šola šestrazredna,

v času druge svetovne vojne poučevali v šolski zgradbi do nemškega bombardiranja Višnje Gore 1943. leta, nato v okolici in v Codellijevem gradu do požiga šole in gradu,

1944 prekinili pouk vse do 20. marca 1945,

1945/1946, po vojni, postane šola štirirazredna; šolski okoliš ostane isti, Velika Loka je dodeljena šoli v Žalni; »«mnogo otrok se je priglasilo za študij v gimnaziji v Stični«,

1948/1949 na šoli pet oddelkov, v 5. razred vključeni tudi učenci 6. in 7. razreda; »v petem razredu se je poučevalo v dveh oddelkih; peta in šesta skupina posebno realije, nekatere predmete, kakor petje, risanje, telovadbo, lepopisje, se je poučevalo skupno. Razred ni bil tako številen (34), ker so mnogi učenci odšli v prvi razred gimnazije v Stično.«

1954/1955 na šoli pet oddelkov z osmimi razredi vse do leta 1960/1961, ko se razširi v 6-oddelčno šolo z osmimi razredi,

1961/1962 na šoli v Višnji Gori šest razredov in oddelkov, učenci 6. in 7. razreda se vpišejo v OŠ Žalna ali v OŠ Stična,

1962/1963 na šoli sedem razredov in ravno toliko oddelkov,

1963/1964 postane šola popolna osemletka,

1964/1965 postane šola v Višnji Gori podružnična šola OŠ Stična, vendar popolna osemletka, »po odločbi skupščine občine Grosuplje št. 022 - 30 - 65 z dne 16/1/1965 je Višnja Gora pripojena centralni šoli Stična«,

2000/2001 uvedli devetletko v 1. razred.

2005/2006 je na šoli popolni 9-letni program osnovne šole.

Šola stoji že veliko let. Veselim se prireditve. Rad bi jo zapisal v zgodovino …
Matic, 2. razred

V tej šoli so se imeli lepo: peli so pesmi, se igrali in brali pravljice. Radi so delali naloge. Niso imeli računalnikov in zajtrka.
Karin, 1. razred

Stara šola je dala skozi sto let zelo veliko generacij učencev. Mislim, da si je resnično zaslužila teh sto let, ki jih praznuje.
Karmen, 4.razred

Šola je zdržala dolgo. Dobro je, ker ni uničena. To pomeni, da so zanjo lepo skrbeli.
Gašper, 2.razred

Zanimivo je, da šola še ni propadla. V to šolo je hodila moja mami. Imeli so stare stvari, majhne prostore in stroge učiteljice.
Tara, 1. razred

Šola je lepa in zanjo lepo skrbijo.
Renata, 2. razred

Naša šola stoji že veliko let; zasluži si spoštovanje.
Tina, 2. razred

Želim si piknik ob praznovanju. Mislim, da bodo prišli tisti, ki so hodili v to šolo.
David, 3. razred

Želim, da stoji še veliko let.
Dino, 4. razred

Prvi prvošolci v tej šoli bi danes praznovali sto sedem let.
učenci 5. razreda

Šolsko leto 1991/1992, osmi razred

V zavetju …

V začetku poučevanja v Višnji Gori so uporabljali prostore v mestni hiši; dve stoletji pozneje v »pritlični meščanski sobici«. 1863. leta so za šolsko učilnico določili sobo v občinski zgradbi, za učitelja pa so sezidali blizu Višnje Gore novo hišo.

Učilnico so morali prej popraviti, pokriti, tlakovati stopnišče in prostor pred učilnico, namestiti peč, urediti dimnik in popraviti streho.

Leta 1906 so v Višnji Gori začeli zidati novo šolo, ki so jo odprli leta 1907. »Poslopje je imelo vodovodno in električno napeljavo, štiri učilnice, zbornico, prostor za učila, samsko sobo za učitelja in trisobno stanovanje za upravitelja; k temu še tri ločene drvarnice, klet in kotel za pranje perila.«

22. 9. 1943 so Nemci bombardirali Višnjo Goro; na šoli so popokale vse šipe. Od septembra 1943 »se pouk ni več vršil v šoli, ampak v Codellijevem gradu«, kamor je bil prinesen tudi ves šolski inventar.

1.12. 1943 so šolo požgali partizani; pričakovali so domobransko zasedbo kraja. Istega dne so požgali tudi Codellijev grad, ki je pogorel do tal in z njim ves šolski inventar. »Za časa prve osvoboditve se je pouk vršil po kmečkih hišah v manjših skupinah.«

1. junija 1944 so zasedli Višnjo Goro domobranci. »Šola je sedaj prenehala in se je začela šele 20. marca 1945.«

Takoj po vojni so šolsko stavbo za silo prebelili, opremili z enojnimi okni in z najpotrebnejšim pohištvom; šolsko leto se je pričelo 20. decembra 1945.

Leta 1952 je šola v Višnji Gori dobila 30.000 dinarjev dotacije za obnovo šole ter različne investicije in 400.000 dinarjev kredita za opremo, beljenje.

Leta 1962 je imela šola v Višnji Gori štiri učilnice, pisarno, šolsko mlečno kuhinjo, sobo za učila in stanovanje za učitelja.

Leta 1969/1970 so začeli z izgradnjo šolskega igrišča; dela so bila zaključena 1971/1972.

1971 so v šolo napeljali centralno ogrevanje, s pomočjo prostovoljnih prispevkov so napeljali po šoli ozvočenje in z nakupili opremo za posodobitev pouka.

31. marca 1974 so se krajani KS Višnja Gora odločili za samoprispevek, s katerim so v Višnji Gori zgradili telovadnico.

1978. so obnovili zunanjost šole; 1987. pa so bile urejene naravoslovna učilnica, učilnica za tehnično vzgojo, knjižnica, zbornica in pisarna.

… na poti k novi šoli

1993 - oživitev zamisli o dodatnih šolskih prostorih v Višnji Gori,

1994 - odkup zemljišča za izgradnjo nove šole,

1995 - razdelitev občine Grosuplje na tri občine, v pristojnost občine Ivančna Gorica preide gradnja nove šole, pridobitev tehnične dokumentacije,

1997 - pridobitev gradbenega dovoljenja,

28. 05. 1997 - začetek gradnje,

1999 - otvoritev novega šolskega poslopja in telovadnice.

Prisega

Jaz Kovač Thurnher Edmmudova Ana prisegam edinemu Bogu, da hočem biti zvesta kralju Petru II. in domovini; da se hočem pri delu držati državnih zakonov in naredb; da hočem vse dolžnosti svojega poklica vestno in točno izvrševati ter prosvetne in državne interese zastopati in braniti.

Tako mi Bog pomagaj!

Višnja Gora, dne 10. X. 1934

Prvi razred - dvainštirideset učenk in učencev

Dogodke iz preteklosti ohranjamo s spomini, ki so lahko bolj ali manj živi, jasni ali medli. Moji spomini na poučevanje na osnovni šoli so ohranjeni v svetlem predalčku dolgoletnega pedagoškega dela.

V šolskem letu 1964/65 sem kot mlada učiteljica prišla na osnovno šolo v Višnjo Goro. To je bilo moje drugo delovno mesto. Prve dni poučevanja v Višnji Gori se mi je zdelo, da sem stopila dva koraka nazaj. Klasična šolska stavba iz začetka 20. stol., z letnico 1906, kot drugod, le notranjost ni bila nič privlačna: puste učilnice, temno namazana tla, pod; v vsaki učilnici visoka zelena peč na drva, stopnišče in ozka hodnika. Prostori niso bili nič vabljivi za male nadebudneže, ki so prvič prestopili šolski prag.

Še pred nekaj desetletji je bilo na naših šolah še povsem drugače kot danes: številčni razredi, slaba tehnična opremljenost, pešačenje v šolo tudi iz oddaljenih vasi, šole brez telovadnice in centralnega ogrevanja.

Le učitelj je lahko dajal ton dogajanja v razredu s svojo večjo ali manjšo zavzetostjo in primernim pristopom do učencev. Da je bilo res tako, mi današnji učenci skoraj ne bi verjeli.

Spomin mi sega nazaj na prvi šolski dan učencev prvega razreda. O, koliko drobnih glavic in vprašujočih oči je strmelo vame s strahom in pričakovanjem, kaj se bo v šoli dogajalo. Večina otrok je bila prvič od doma, sicer prvi dan s starši, a nato prepuščeni učiteljevemu vodenju.

Po nekaj dneh smo prebrodili začetne težave in učenje je postajalo vse resnejše.

Naša učilnica je bila največja, a kmalu pretesna za tolikšno število učencev. To šolsko leto je prvi razred štel dvainštirideset učencev. Da, prav ste prebrali. Menim, da je bil glede na število, rekordni razred daleč naokrog. Zakaj opisujem prav to? Saj so bili tudi drugod številčni razredi, posebno na enorazrednicah, kjer je posamezni učitelj poučeval kombinirane razrede. Vendar, v prvem razredu toliko učencev, a ni bilo možnosti organizirati dveh oddelkov! Tako je menil tedanji ravnatelj, rekoč, da bom že potrpela.

Večina otrok ni imela pravega predznanja, saj ni bilo male šole ne vrtca. Nekateri učenci so držali svinčnik kar s celo pestjo. Večkrat sem se zaskrbljena vprašala: »Kako bom te otroke naučila vsega, kar zahteva predmetnik za prvi razred?«

Spoznati je bilo treba toliko črk, tiskanih in pisanih, velikih in malih, vezati v besede, brati, spoznati številke in prve račune. O, saj to je prava učenost! Prvi štirje meseci so bili res naporni. A učenci so postajali vedoželjni, prijetni. Vsak dan je bilo poleg resnega dela še kaj sproščujočega, veselega. Naučili smo se toliko pesmic, igric; otroci so pripovedovali, peli, nastopali. Naša učilnica je postajala vsak dan bolj živahna, prijetna: na stenah risbe s črkami, z besedami, z zapisi. Vsak teden so bile razstavljene njihove najlepše risbice. Za učence je bilo to poučno, zanimivo in privlačno.

Poleg lepih stvari pa se je zgodilo tudi kaj manj prijetnega, posebno v zimskem času. Učenci so prihajali peš v šolo in te razdalje so bile velike. Pa ne mislite, da so zamujali ali manjkali. Večkrat so prišli v šolo mokri in premraženi. Okrog velike peči smo sušili vlažna oblačila in čevlje. Pouk je bil seveda v popoldanskem času, zato so morali oddaljeni učenci prej od pouka, da ne bi hodili v temi. Hudo mi je bilo za malo Tončko, ki je morala na Kalce, Ivanka na Mlake, Alojz, Vinko in Anica v Leskovec, Ivica v Novo vas. Še in še bi lahko naštevala oddaljene učence.

Te male nožice so morale premagovati snežno pot z veliko torbo na hrbtu. V pomladanskem času smo dobili še eno učenko, Romko Ljerko. V razredu ni bilo zaradi tega nobenih težav.

Naj povem še to, da se je med menoj in učenci spletla neka nevidna nit, velika navezanost. Zdi se mi, da je danes tega vedno manj; zares škoda.

Še danes, ko se srečujem s posamezniki, se spomnimo tistih dni. Vesela sem, kadar mi kdo poreče: »O, moja tovarišica iz prvega razreda.« Če je ostal le spomin na tisti čas, je že veliko.

Moji mali učenci so postali veliki ljudje: nekateri so se izučili različnih poklicev, drugi so postali univerzitetno izobraženi in celo na vodilnih mestih; mnoge so postale dobre mame in gospodinje, kar je v resnici najtežji poklic – skratka, sami pošteni ljudje.

Vesela sem, da sem mnogim položila temeljni kamenček znanja v mozaik njihovega nadaljnjega usposabljanja, izobraževanja in življenja.

Anica Petrič Ožanič, učiteljica v Višnji Gori v šolskem letu 1964/1965

»Tovarišica mama«

Na osnovno šolo imam veliko lepih spominov, nekaj pa tudi grenkih.

Šolo sem spoznala zelo zgodaj, saj je bila moja mama učiteljica. Že kot petletna deklica sem se doma izognila varstvu in odšla pred šolo čakat svojo mamo. Ponavadi je bila zelo huda, včasih pa sem lahko odšla z njo v razred, tiho sedela v zadnji klopi, opazovala in čakala, da je mama končala pouk.

Dopolnila sem sedem let. Izpolnila se mi je največja želja, kajti postala sem učenka 1. razreda. Pojavila pa se je majhna težava: paralelnega razreda ni bilo, zato me je učila mama. Otroci smo takrat učiteljico klicali tovarišica. In kako naj jaz kličem svojo mamo? V svoji mali otroški glavi sem sklenila, da jo bom klicala »tovarišica mama«. Sošolci so se seveda smejali, a tako je ostalo vse šolsko leto.

Na 1. razred pa imam še vedno grenak spomin. Sošolci in sosedje so mi vedno govorili: »Seveda, ti boš zagotovo odlična, saj te uči mama.« Bližal se je zaključek šolskega leta in čas spričeval. Doma sem mamo kar naprej spraševala: «Si že napisala moje spričevalo?« Vedno sem dobila isti odgovor: »V šoli ga dobiš!«

»Tovarišica mama« je zadnji dan podelila spričevala. Zelo sem bila razočarana, saj sem bila samo prav dobra. Koliko solza sem takrat pretočila. Grenak spomin pa je ostal.

Šolska leta so tekla, zaključila sem gimnazijo v Stični. Ker je primanjkovalo učiteljev, so v službo sprejemali tudi maturante. In tako se je zgodilo, da je osnovna šola v Višnji Gori postala moje prvo službeno mesto. Poučevali smo v skromnih pogojih, a na poučevanje v Višnji Gori imam lepe spomine.

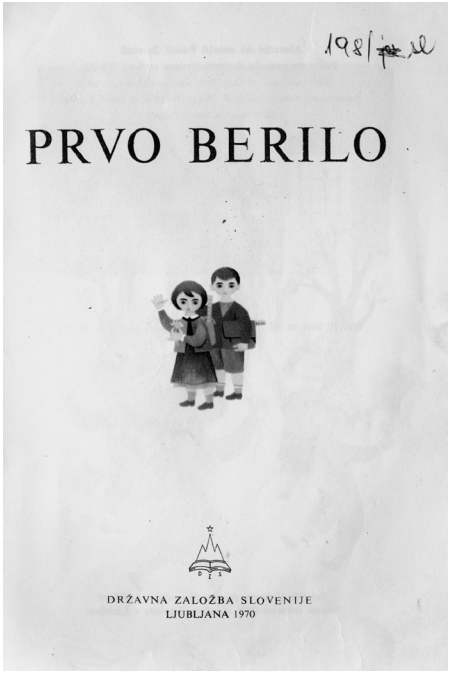
Delo z otroki me je zelo veselilo. Končala sem 5. letnik Srednje vzgojiteljske šole v Ljubljani in do upokojitve delala z malimi otroki v vrtcu.

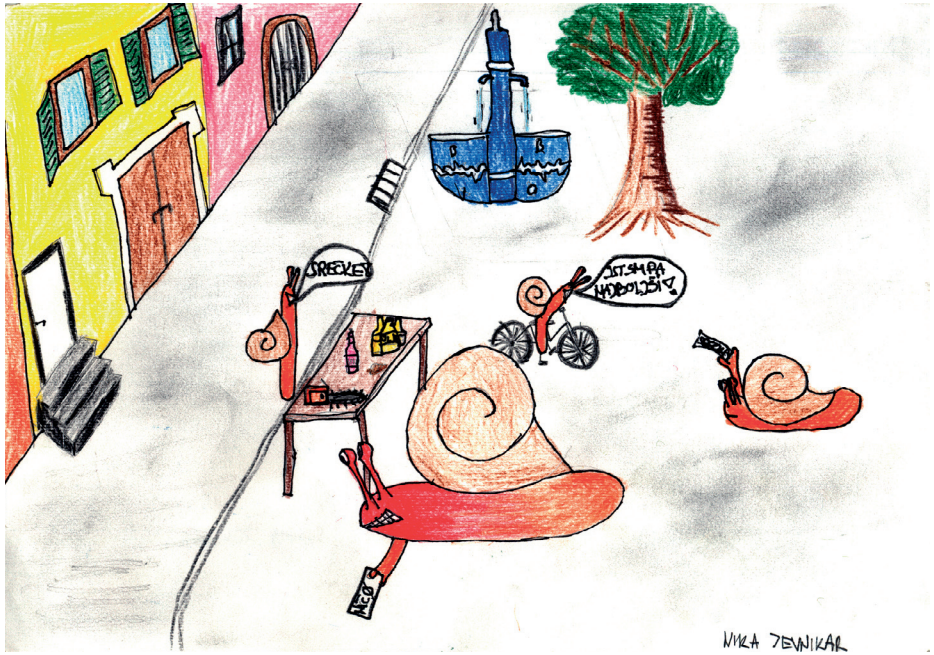
Leta so tekla, spreminjal se je tudi naš kraj. Višnja Gora je dobila lepo novo šolo.

Stara stoletna šolska zgradba pa sameva. Pripoveduje o času, ki ga ni več.

Spomini nanjo pa so v nas, ki smo bili kakorkoli povezani z njo, še vedno živi.

Vida Erjavec, učenka in učiteljica v Višnji Gori

Nika Jevnikar, 8. razred

Marja Javornik, 8. razred

Matevž Habjan, 8. razred

Anže Miklavčič, 7. razred

Tu kraj zelen se v dnevu koplje …

V Domu starejših občanov sem obiskala našo krajanko gospo Mihaelo Zajc Jarc. Kljub visoki starosti, saj bo avgusta dopolnila devetdeset let, ima še vedno dober spomin.

Takoj me je prepoznala. Poklepetali sva o Višnji Gori.

Sem je prišla davnega leta 1945. Ker je bila šola med vojno požgana, je pouk potekal tudi v njihovi hiši. Spominja se, da je takrat učence poučevala gospodična Samčeva, ona pa je učila ruščino. To je bilo za takratne čase nekaj posebnega.

Učenci so pogosto prihajali k njej. Pripovedovala jim je o kraju, o dogodkih, povezanih z njim, pokazala pa jim je tudi marsikaj zanimivega. Kar so zvedeli, so uporabili pri raziskovalnih nalogah v šoli.

Gospa Zajčeva je napisala kar nekaj knjig o Višnji Gori. Zbirala je tudi pregovore, ki so zanimivi za kraj in okolico. Zanimiv se ji zdi pregovor: Kdor se z Višnjani brati, nima s čim orati.

Dogodke v kraju je budno spremljala, nastalo je mnogo zapiskov, tudi precej kritičnih, in marsikomu to ni bilo všeč. Svoje prispevke je objavljala v občinskem in krajevnem glasilu. Grenke spomine ima na gradnjo avtoceste. Meni, da so s posegom v naravo uničili naš kraj.

Še vedno rada poprime za pero. Čas si krajša tudi z branjem.

V prijetnem klepetu je čas hitro minil. Poslovili sva se. Zaželela sem ji mnogo zdravja. Verjamem, da bo gospa napisala še kakšno zanimivo zgodbo.

Zapisala Metoda Mihelčič, učiteljica slovenščine v Višnji Gori

Višnja Gora na začetku 20. stoletja

Nepozabni spomini na izlet v Beograd

V šolskem letu 1965/1966 sem prišla učit na osnovno šolo v Višnjo Goro. Dve leti poučevanja sem imela že za seboj in upravitelj Jeletič me je »poslal« v osmi razred za razredničarko. To je bil prijeten razred, z ravno pravim številom učenk in učencev; med menoj in njimi se je kmalu razvilo zaupanje in spoštovanje.

V tistem času so nam še dovolili oditi na tridnevni izlet ob zaključku osnovnega šolanja.

Učenke in učenci so si želeli potovati z vlakom v Beograd, takrat glavno mesto Jugoslavije. Toda - Beograd je daleč, izlet pa tudi ni bil poceni.

Razmišljali smo, kako bi »prišli« do denarja; vse drugo je že bilo urejeno. Nekaj učencev je imelo popust pri potovanju z vlakom, ker so bili očetje železničarji in so se nekatere »pravice« prenesle tudi na družinske člane. Nekaj otrok je bilo kmečkih in njihovi starši res niso imeli kje vzeti denarja..

Tako smo iskali delo, kjer bi kaj zaslužili, ne samo denar! In glej, vztrajni učenci so pri članih takratne krajevne skupnosti naleteli na razumevanje. Ponudili so nam delo, za primerno plačilo seveda.

Staro pokopališče pri župnijski cerkvi je bilo zapuščeno in zaraščeno. Možje s krajevne skupnosti so predlagali, da bi ta zanemarjeni prostor pospravili in polepšali. Ponujeno delo smo navdušeno sprejeli. Vsi »osmarji« so prijeli za lopate in motike in pod mojim nadzorom v popoldanskih urah hodili na udarniško delo. Nič ni bilo lenarjenja ali prerekanja!

Prostor je v štirinajstih dneh dobil novo podobo. Krajani so bili zadovoljni, naročniki dela tudi, mi pa najbolj. Denar smo porabili glede na potrebe; sošolke in sošolci so bili med seboj izredno solidarni.

Tako je bil izlet v Beograd ob koncu 8. razreda leta 1966 tu. Ena izmed učenk je imela v Beogradu sorodnico in ta nam je organizirala prenočišče in nas tudi vodila. Obiskali smo Kalemegdan, na Avali smo se povzpeli prav na vrh razglednega stolpa, pri spomeniku neznanega junaka smo se fotografirali, obiskali smo takrat razkošen Titov muzej in si ogledali središče mesta.

Bilo je nepozabno! Nobenih vzgojnih težav ni bilo, čeprav sem skupino spremljala kot učiteljica in razredničarka samo jaz!

Mislim, da se tega izleta ne spominjam z neko nostalgijo samo jaz, ampak tudi učenke in učenci, ki so že takrat pokazali svojo zrelost, solidarnost in spoštovanje do sošolk in sošolcev in do mene, mlade učiteljice.

Lojzka Rome Prudič, učiteljica v Višnji Gori od septembra 1965 do februarja 1983, sicer zaposlena na OŠ Stična vse do maja 1995.

Izlet v Beograd

Proti vrhu Avale, 1965/1966, osmi razred. Na sliki: Darinka Šerek, Albin Šparovec, Marinka Culjkar Boljka, Milena Podobnik, Lojzka Prudič, prof.

Ameriški škafar

V 6. razredu so pri naravi pisali kontrolno nalogo. Eno od vprašanj je bilo, kateri je največji sadni škodljivec. Odgovor neke učenke se je glasil takole: »Največji škodljivec sadnega drevja je ameriški škafar.«

Šolski upravitelj takratne šole v Višnji Gori se je namreč pisal Škafar. Učenka je tako zamenjala kaparja kar s škafarjem.

Zapisala Lojzka Prudič

Restavracija ali …

V šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja televizija še ni tako vplivala na ljudi kot danes. Kupili so jo namreč le redki in bila je v glavnem črno-bela.

Šolski otroci takrat marsičesa niso vedeli, kar danes s pomočjo različnih medijev spoznajo mimogrede. Doma se o razvoju otrok v puberteti ni govorilo, v šoli pa tudi ne prav veliko. Tako so imela dekleta svojo »skrivnost«, a žal o njej mnoge niso vedele nič.

Neka učenka sedmega razreda je po obveznem zdravniškem pregledu prišla do razredničarke

in jo vprašala: »Tovarišica, zakaj me je pa zdravnik vprašal, če imam že »restavracijo«?

Zapisala Lojzka Prudič

Zvezek v Višnjici, okovani čevlji pa še kaj

V staro višnjansko šolo sem hodila več kot 30 let. Najprej sem zahajala vanjo nabirat osnovnošolsko znanje, kasneje pa sem sama delila »drugačne sorte znanje«.

Začela sem v jeseni, davnega leta 1962. Šola je bila takrat samostojna osemletka. Njen ravnatelj je bil Rudolf Jeletič. »Ta mali« smo imeli pouk popoldne. V učilnici so bile lesene klopi z jamicami za kozarčke s črnilom. Pri Groznikovi teti, ki je imela trafiko blizu šole, smo kupovali peresnice in pereščke, s katerimi smo pisali. Pa še marsikateri drugi šolski pripomoček smo dobili pri njej!

Naša učilnica je bila velika, pa saj je bilo nas tudi veliko. Do table so vodile stopnice in marsikdaj se je kdo od malih nadebudnežev spotaknil in se kar po vseh štirih priplazil do nje. Tabla in kreda sta me tako pritegnili, da smo »se šli« doma, pa tudi na vasi, kar naprej za šolo.

V drugem razredu smo se v »ta pravi« šoli preselili v učilnico, ki je bila nasproti kuhinje. Med odmori smo kar naprej kukali, kaj bo za malico. Skozi straniščno okno pa smo hodili gledat na šolski vrt, kamor je zahajala ravnateljeva žena okopavat gredice, nabirat solato…

V tem času sem doživela tudi nekaj, kar me je zaznamovalo za vse življenje. Šolska torba mi je padla v Višnjico. Jokala sem kot dež. Od zvezka, v katerem je bila napisana domača naloga, je kar teklo. Ko je učiteljica pregledovala nalogo in videla, da je naloga vsa razmazana, je čez celo stran v zvezku napisala 1. Nič niso zalegle besede sošolk, ki so razlagale, kaj se mi je zgodilo. Še bolj sem jokala. Doma me je mama komaj malo potolažila; nič ni bila huda name, ker sem bila tako nepazljiva.

V prvih šolskih letih sem bila prepričana, da nad tablo visi podoba našega ravnatelja. Pa tudi ravnateljev podpis v izkazih mi je pomenil nekaj drugega. Mislila sem, da piše: »Vesele počitnice«.

V tretjem razredu smo bili v učilnici, ki »gleda« na Mestni trg. Kar naprej smo opazovali meščanke, ki so se sprehajale in pomenkovale. Dostikrat smo bili tudi priče pasjim ravsanjem. In kdo ne bi to opazoval?!

Težko nas je bilo pripraviti k delu. Zgodilo se je, da sva s sošolko med poukom vneto razpravljali o poti domov, ko naju je učiteljica »zmotila«. Zaslišalo se je samo pok – pok, malo naju je zapeklo po licih in strašno naju je bilo sram.

SEJ!

Sej, sej, sejaj, sejaj,
sej, sej, sejaj, sejaj!
Kdo pa bode žel?
Kdor je lepo plel.
Kdo pa bode mlel?
Kdor je srage imel.

MLIN

»Danes pojdemo v mlin,« je rekla tetka Betka. Kmalu je veselo krdelce odhitelo proti vodi. Pod jezom je ropotal mlin.

»Zdaj pazite, kaj se godi v mlinu,« je rekla tetka. »Čujte, kako voda šumi, kako siplje mlinar žito na kamen. Mlinski kamni ga zmeljejo v moko. Iz moke vam mamica speče kruh.«

Mlinar je bil ves bel od moke. Tudi mlinarica je prišla in pozdravila. Toda v mlinu je bil tak ropot, da se niso kar nič razumeli, čeprav so vpili drug na drugega, kakor bi se prepirali.

138

Prvo berilo, 1970

Kasnje so spodnji del oken prebarvali in nas tako spravili ob užitke.

Naslednje šolsko leto smo se preselili v nadstropje. Učilnica je imela parket, prejšnje so imele lesene »podnice«. Kaj smo se drsali! Če je imel kdo slučajno gumo na copatih, smo to hitro uredili in že se je znašel med drsalci. Pri tehničnem pouku smo izdelovali že prave mojstrovine. Tiste, ki so bili doma iz bolj oddaljenih vasi, je učiteljica spustila domov malo prej, posebno v zimskem času, da niso hodili po temi. »Brezovci« smo nekako »padli skozi«. Čeprav smo si srčno želeli, da bi spadali med oddaljene, saj nas je bilo ponoči zelo strah, nam ni uspelo. Spomnim se, da sem imela nekoč »okovane« čevlje in so pri hoji po cesti zelo ropotali. Vso pot sem morala hoditi po travi ob robu ceste, da nas ne bi kdo slišal v gozdu.

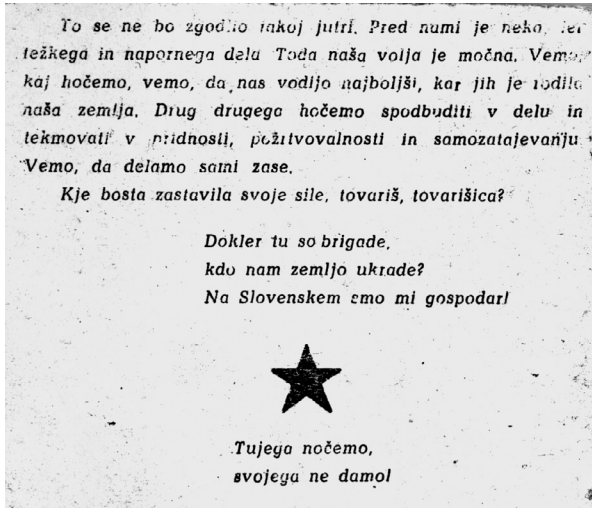
V višjih razredih smo imeli pouk dopoldne. Delo v razredu smo imeli že kar dobro organizirano: nekateri so skrbeli za malico, drugi za peč, tretji za domačo nalogo. Glede peči moram povedati še tole. Peči so bile visoke, zelene in skrbeti je bilo treba, da ogenj ne bi ugasnil. Včasih se je zgodilo, da je tisti, ki je bil odgovoren za nalaganje peči, malo preveč naložil in takrat smo imeli predstavo. Dimnik v učilnici se je dvignil, kadilo se je kot v »raufkamri«, učiteljica ni mogla nadaljevati s poukom, mi smo pa uživali. Telovadnice v tistih časih ni bilo. Telovadili smo, pozimi, v razredih, poleti pa na dvorišču. V osmem razredu smo se srečali s prvimi plesnimi koraki polke in valčka.

Končni izleti so bili nekaj, česar smo se najbolj veselili. V petem razredu smo se povzpeli na Veliko planino. Večina se nas je prvič peljala z gondolo in s sedežnico. Nekatere je bilo pošteno strah. Mene je bilo najbolj takrat, ko se je sedežnica ustavila. Mislila sem, da bomo kar dol popadali. Kasneje sem izvedela, da se je uslužbenec samo malo pošalil in je nalašč izklopil električni tok.

Leto 1957, 1. razred, razredničarka Jožefa Erjavec

V osmem razredu smo imeli valeto, podobno kot jo imajo sedanji osmošolci oziroma devetošolci. Zmeraj sem bila med nerodneži in tako sem za valeto imela levo nogo v mavcu in z valeto ni bilo nič.Tako sem po osmih letih z mavcem na nogi zapustila višnjansko šolo. Pa ne za dolgo.

To se ne bo zgodilo takoj jutri. Pred nami je neka... težkega in napornega dela. Toda naša volja je močna. Vemo, kaj hočemo, vemo, da nas vodijo najboljši, kar jih je rodila naša zemlja. Drug drugega hočemo spodbuditi v delu in tekmovati v pridnosti, požrtvovalnosti in samozatajevanju. Vemo, da delamo sami zase.

Kje bosta zastavila svoje sile, tovariš, tovarišica?

Dokler tu so brigade,
kdo nam zemljo ukrade?
Na Slovenskem smo mi gospodar!

Tujega nočemo,
svojega ne damo!

Iz Izkaza o šolskem uspehu po 2. svetovni vojni

Leta 1976 sem se vrnila. Šola ni bila več samostojna, pač pa podružnica Osnovne šole Stična. Vodja šole je bil Matija Škafar. Stavba me je pričakala vsa prenovljena in predvsem topla. Nič več ni bilo zelenih peči, iz katerih se je kar naprej kadilo. Učilnice so bile svetle in meni so se zdele zelo prijazne. Kot bi se z mano veselile, da smo spet skupaj! Začela sem s poučevanjem matematike, fizike in tehničnega pouka.

Tako sem enkrat med uro matematike nekaj vneto razlagala, ko je nekdo potrkal na vrata.

»Dober dan«, je rekel neznani moški.

»Lepo pozdravljeni«, sem odgovorila.

»A ste kar sami ?« je nadaljeval.

»Da, seveda. Koga pa želite ?« sem ga malo začudena vprašala.

»Kje je pa učiteljica? » je vprašal.

Kar sapo mi je zaprlo. Nisem mogla takoj odgovoriti. Končno sem le izjecljala, da sem to jaz. Neznanec se je seveda na dolgo in široko opravičeval, potem pa le povedal, da je oče enega izmed učencev prosil, če gre lahko z njim po nekih opravkih v Ljubljano.

V začetnih letih mojega učiteljevanja so bili organizirani množični pohodi, ki so se zaključili z mitingi. Tako sva z učiteljico Zdenko Novljan spremljali skupino učenk in učencev na pohod na Debeče nad Stično. Z vlakom smo se peljali do Ivančne Gorice, nato pa smo šli v koloni peš. Na cilju smo bili precej utrujeni, žejni in lačni. Treba je bilo dobiti listke za malico. Zdenka je ostala pri učencih, sama pa sem stopila do možakarja, ki je delil omenjene lističe. »Nič ne bo«, je zatrjeval, »kar učiteljica naj pride«. Moje zatrjevanje, da sem to jaz, ni pomagalo. Kaj sem hotela, šla sem po Zdenko in skupaj sva le dobili, kar sva želeli.

Otrokom iz oddaljenih vasi ni bilo več treba hoditi peš v šolo. Organiziran je bil tudi prevoz iz Leskovca in Nove vasi. Ure varstva vozačev so bile res nekaj posebnega. Poleti smo uživali na novem šolskem igrišču, pozimi pa v učilnici. Najprej smo napisali domačo nalogo, potem pa smo si pripovedovali zgodbe

iz vsakdanjega življenja. Bili smo pravi prijatelji.

Šola je postajala pretesna in neprimerna za sodoben pouk. Tudi pot do telovadnice je bila zelo nevarna. Tako so se začele priprave za novo šolo in telovadnico. V jeseni, leta 1999, smo staro »višnjansko« šolo zapustili.

Danica Rus, učenka in nato učiteljica v Višnji Gori od leta 1976

Atletika, nogomet, rokomet, smučarski skoki, košarka, odbojka, namizni tenis in seveda šah

V Višnji Gori sem obiskoval šolo od leta 1949 pa do 1953.

Leta 1964, točneje v začetku aprila, sem v Višnji Gori začel poučevati zgodovino in zemljepis. Dodeljene so mi bile tudi prav vse ure telovadbe, saj sem bil aktivni in vsestranski športnik.

Takoj sem se »vrgel v vode poučevanja športa«. Z učenkami in učenci smo hodili v Žabjek, kjer smo igrali med dvema ognjema, košarko, na kopališče, kjer smo tekli. Na šolskem dvorišču smo izvajali vsemogoče vaje.

Leto 1976, osmi razred, učitelji: Matija Škafar, Mira Britovšek, Jože Glavič, Jana Strmljan, Metoda Mihelčič, Lojzka Prudič.

Zime so seveda prinesle druge vrste razgibavanja: nekaj je bilo smučanja pa skoki v Trsteniku, predvsem v šolskem letu 1964/1965, v Pregljah, pa spet v Žabjeku.

In šah! Vsak učenec se je moral naučiti vsaj osnov šahovske igre. Že kar aprila 1964. leta, in potem vsako leto, smo nastopali na občinskih in regijskih (Novo mesto, Stari trg) ter slovenskih prvenstvih.

Pod mojim vodstvom so učenke in učenci tekmovali v že prej omenjenem šahu, v krosu in na številnih atletskih prvenstvih, v malem nogometu, v rokometu (dekleta so bila leta 1973 jesenske prvakinje občine, pred Grosupljem, Stično, porazile so tekmovalke iz Dobrepolja, Šentvida in Šmarja). Zares enkratno! Spomladanski del pa nam je prinesel drugo mesto.

Skupaj smo osvojili preko petsto medalj, diplom … V malem nogometu smo brez prejetega gola bili drugi, saj je bil finale s Stično 0:0 in odločale so 7-metrovke.

V atletiki smo v občini Grosuplje več let prevladovali. Najboljši, in tudi prvaki, so bili: Tine Zupančič (60 m, krogla, višina, štafeta, kros), Bojan Volk (60 m), Marko Strojan (krogla, 4 kg), Urška Potokar (krogla), Ivanka Berčan (300 m), Anica Kastelic (kros). Seveda, to ni vse, drugih in tretjih mest sploh nisem omenil! Imeli smo še dva prvaka v troboju, poleg Tineta Zupančiča, ki je bil regijski prvak, še Zlatka Pinčarja in Jožeta Slapničarja.

Na področju šaha smo se v močni občini Grosuplje povzpeli v sam vrh. Le Žalna nam je pri mlajših pionirkah večkrat odnesla naslove prvakinj, sicer smo bili prvaki pri mlajših in starejših pionirjih

20. 5. 1993, pred odhodom na raziskovanje srednjeveškega mesta

in tudi pri pionirkah. Tretja v Sloveniji (mlajše pionirke) in sedma (starejše pionirke) je bila Nada Sinjur z Vrha. Dolenjska prvakinja je bila poleg Sinjurjeve (Kočevje) še Majda Jevnikar (tudi osma v Sloveniji). Pri fantih sta bila občinska prvaka pri mlajših pionirjih Marjan Potokar, pred Petrom Praznikom. Drugo mesto na Dolenjskem in 12. mesto v Sloveniji (Hrastnik) sta osvojili Darja Groznik in Alojz Steklačič.

To je le delček v mozaiku mojih spominov na delo z učenkami in učenci v Višnji Gori; ostalo čaka na objavo v knjigi …

Janez Dremelj, učitelj na šoli v Višnji Gori od leta 1964 do zaključka šolskega leta 1973/1974.

Makaroni, riž in marmelada

Antonija Kutnar je pripovedovala:

»Doma sem s Sel. V šolo sem začela hoditi 1940. leta. Prvo leto sem obiskovala pouk še v Kraljevini Jugoslaviji.

Začela se je druga svetovna vojna. V Višnjo Goro so prišli Italijani. V dveh letih italijanske okupacije je pouk potekal redno. Spričevala so bila napisana

v slovenskem in v italijanskem jeziku - dvojezično.

Vsi otroci, ki smo bili od šole bolj oddaljeni, smo v času Italijanov v šoli dobili kosilo in malico. Hrana je bila dobra. Takrat sem »spoznala« makarone, riž in marmelado. Kuhinja je bila v šoli, kuharici pa sta bili Nackova mama in Ivanka. Čigava je bila Ivanka, se ne spomnim.

Pred jedjo smo vedno molili, v slovenščini. Molitev se je začela takole: »Blagoslovi hrano, o, gospod Duce!« Molitev je bila dolga. Pri kosilu nas je neki Italijan, ki je znal tudi nekoliko slovensko, večkrat obiskal in vprašal, kakšna je hrana. Vedno smo odgovorili, da zelo dobra, kar je bilo res.

Italijanščine nam niso vsiljevali. Ves pouk je potekal v slovenščini.

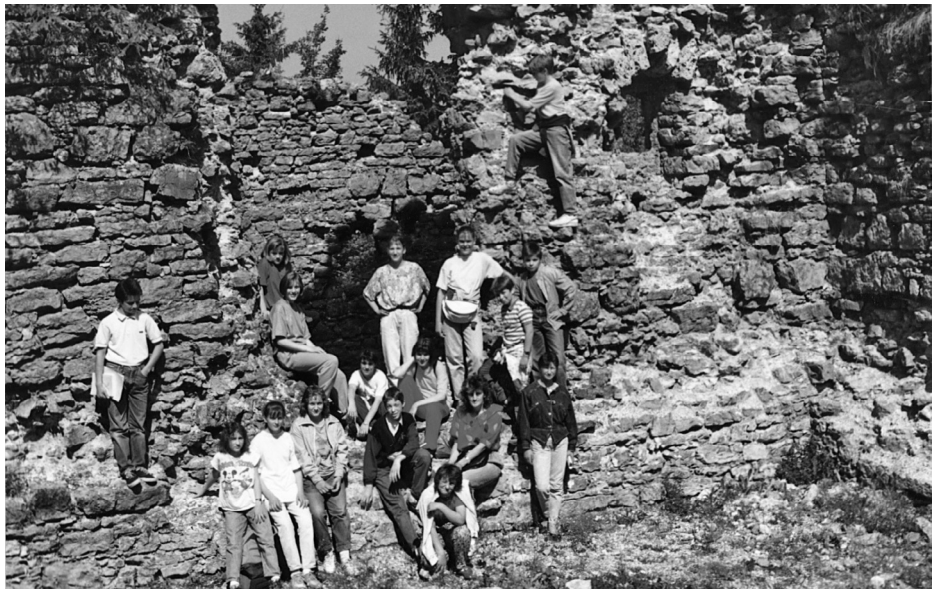
Italijani so odšli iz Višnje Gore še pred italijansko kapitulacijo septembra 1943.

V jeseni istega leta so Nemci bombardirali Višnjo Goro. Poškodovana je bila tudi šola. Pouk je bil za nekaj časa prekinjen. Za nas, ki smo bili od daleč, s hribov, pouk ni bil več obvezen. Pot je bila nevarna! Če smo se odpravili v šolo, smo hodili skupaj, saj nas je bilo otrok v vasi res veliko.

Po vojni, mislim, da je bilo v šolskem letu 1949/1950, so nam omogočili, da smo obiskovali tečaj in zaključili osnovno šolo. »Zapoznelih« šolarjev, starih od 15 do 20 let, nas je bilo veliko!

Pri pouku smo uporabljali čitanko in največ dva zvezka. Mnogo več kot pripomočkov pa je bilo dobre volje in velike želje končati to, kar nam je vzela vojna, šolo.«

Antonija Kutnar, učenka šole v Višnji Gori

20. 5. 1993, raziskovanje Starega gradu

Mi jadranski smo stražarji

V šolo v Višnjo Goro sva začela hoditi leta 1931, ko sva bila stara sedem let. Oba sva bila doma iz Velike Loke, zato sva bila sošolca. Takrat je Velika Loka spadala v župnijo v Višnjo Goro, prav tako tudi v njen šolski okoliš.

V šolo smo hodili peš čez hrib Peščenik približno eno uro v vsako smer. Poleti smo hodili bosi in prsti na nogah so bili pogosto ranjeni in krvavi … V šoli ni bilo malice, zato smo s sabo vzeli kakšno jabolko in črn kruh. Ob poti pa smo našli še sadje, orehe in oparnice; te so bile posebej dobre, ker smo bili žejni. Med potjo smo zlasti fantje počeli razne vragolije; predvsem veverice niso imele nobenega miru pred nami.

Večkrat nas ni bilo pri pouku. Če je bila huda zima, smo ostali doma. Kadar pa je bilo treba pomagati pri kmečkih delih, pa tudi ni bilo časa iti v šolo.

Pouk je potekal popoldne in dopoldne; tako smo se otroci na poti v šolo in domov med seboj srečevali. Pouk smo začenjali zjutraj ob osmih in popoldne ob enih. Ob začetku pouka smo najprej skupaj molili.

Ko sva začela hoditi v prvi razred, je bila naša šola 6-razredna, sledila sta še dva ponavljalna razreda. Ti dve leti smo otroci hodili v šolo samo pozimi. Preden pa smo zaključili s šolo, je ta postala 8-letna.

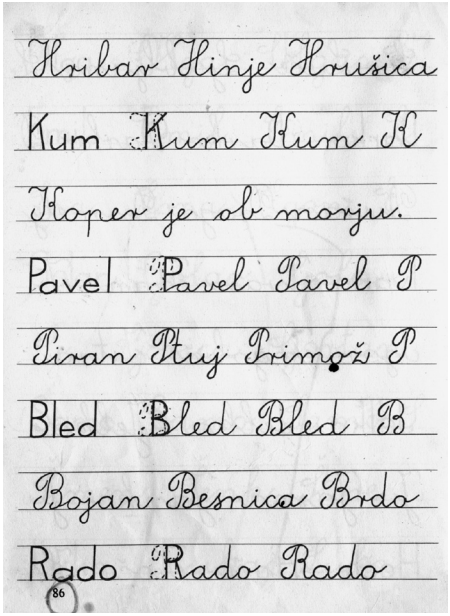
Pisali smo v zvezke s črtami; za lepopis smo imeli posebne zvezke s širokimi in z ozkimi črtami. Pisali smo s peresi, ki smo jih namakali v črnilo. Nalili smo ga iz večje posode v posebne kozarčke, ki smo jih imeli na mizah. Šolske potrebščine smo nosili v torbah, narejenih iz blaga.

Med odmori smo šli na dvorišče, kjer smo se lovili, ali se šli »škarjice brusit«.

Učili so nas: Koporčeva, Turnherjeva, Vodiškova, Samčeva, Tomšičeva, Železnikova, Turnher, Okorn pa je bil v času najinega obiskovanja šole v Višnji Gori nadučitelj. Vsak učitelj oziroma učiteljica je učil vse predmete v svojem razredu.

Imeli smo naslednje predmete: računstvo, slovnico, kmetijstvo, prirodopis, prirodoslovje, zemljepis, ročna dela, petje, telovadbo in verouk. Ročna dela so se delila na moška in ženska.

Ženska ročna dela je poučevala učiteljica Samčeva, ki se je zelo trudila, da nas bi naučila veščin pletenja, kvačkanja, vezenja, šivanja … Če kateremu dekletu starši niso mogli kupiti materiala za

delo, ga je kupila učiteljica. Fantje so izdelovali razne izdelke iz lesa za uporabo pri kmečkem delu: košare, metle …

Lepe spomine imava na telovadbo, ki jo je učil učitelj Edo Turnher. Od šole do dvorane smo korakali ob naslednji koračnici:

Mi jadranski smo stražarji

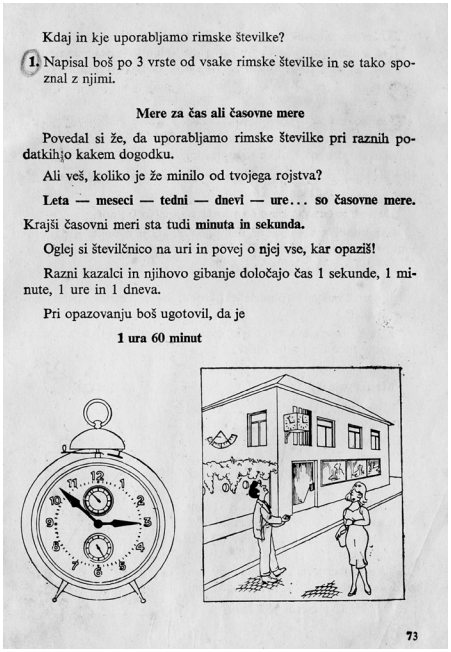
našega morja čuvarji,

boj za morja naraščaj,

Jadran naš bo vekomaj.

Verouk je poučeval župnik dvakrat na teden v šoli. Vsi učenci, v spremstvu učiteljev, smo se udeleževali šolskih maš, ki so bile v septembru ob začetku pouka, v decembru na praznik zedinjenja, na Vidovo v juniju, ko je bil zadnji dan pouka in podelitev spričeval. Prav tako smo se

Kdaj in kje uporabljamo rimske številke?

1. Napisal boš po 3 vrste od vsake rimske številke in se tako spoznal z njimi.

Mere za čas ali časovne mere

Povedal si že, da uporabljamo rimske številke pri raznih podatkih o kakem dogodku.

Ali veš, koliko je že minilo od tvojega rojstva?

Leta — meseci — tedni — dnevi — ure… so časovne mere.

Krajši časovni meri sta tudi **minuta in sekunda.**

Oglej si številčnico na uri in povej o njej vse, kar opaziš!

Razni kazalci in njihovo gibanje določajo čas 1 sekunde, 1 minute, 1 ure in 1 dneva.

Pri opazovanju boš ugotovil, da je

1 ura 60 minut

73

Iz Računice za 2. razred, 1959

učenke in učenci vključili v velikonočno procesijo in v procesijo na praznik sv. rešnjega telesa.

Včasih smo šli tudi na izlet na Obolno, na Zaplaz in še v bližnje kraje. Če starši niso mogli dati denarja kateremu od otrok, pa bi ta rad šel na izlet, je stroške poravnala kar učiteljica Samčeva.

Kasneje nisva mogla nadaljevati šolanja. Spomini na najino osnovno in edino izobraževanje so zato toliko bolj živi. Veliko stvari, ki sva se jih naučila v višnjegorski šoli, sva uporabljala vse življenje in se še vedno zelo dobro spominjava mnogih besed naših učiteljic in učiteljev.

Franc Oven, Marija Zupančič Oven, učenca šole v Višnji Gori od 1931 do 1938

Šola je bila velika in lepa

Moj stari ata mi je pripovedoval:

»Rodil sem se v Zgornji Dragi 16.9. 1930. V šolo sem začel hoditi, ko mi je bilo sedem let. Takrat se je pisalo leto 1937.

Šolo sem obiskoval v Višnji Gori. Za tiste čase je bila stavba lepa in velika. Dopoldanski pouk je trajal od osme ure do dvanajst trideset. Popoldne smo začeli s poukom ob trinajsti uri, zaključili pa smo ob sedemnajsti uri. Prvi dve leti sem hodil v šolo popoldne. Poučevala me je gospa Kokelj. Bila je žena nadučitelja Janka Koklja. Takrat so na šoli poučevali še gospa Bratina, gospa Čotarjeva, gospodična Samčeva in gospod Edo Turnher, po katerem se je dolgo časa imenovala tudi šola.

Po bližnjici sem imel do šole dobre štiri kilometre. Takrat v šoli ni bilo ne tople ne hladne malice, kaj šele kosila. Od doma sem si prinesel kos črnega kruha in jabolko. Ko sem se po končanem pouku vrnil domov, me je čakalo kosilo.

Poleg šolskih učnih predmetov smo imeli tudi praktični pouk. Na šolske vrtu smo lopatali, sejali, pridelovali. V jeseni smo pridelke pospravili v šolsko klet. To je bila ozimnica za nadučiteljevo družino.

Za zimo smo drva zložili v šolsko drvarnico. V vsaki učilnici je bila lončena peč, saj takrat še nismo poznali centralnega ogrevanja. V učilnicah ni bilo ne vode ne elektrike.

Uporabljali smo šolske zvezke, ki so bili shranjeni v omari. Vanje smo pisali lepopis in računstvo. V vsako klop je bil vgrajen črnilnik, kamor smo pomakali peresa, s katerimi smo pisali.

Še živo se spominjam italijanskih vojakov, ko so se prvič pripeljali v Višnjo Goro. Naš kraj je bil okupiran! Za nas, otroke, je bilo to zelo zanimivo doživetje.

Med vojno je bila šola požgana. Za nekaj časa se je pouk na šoli končal. Nadaljeval se je v zasebnih hišah v Višnji Gori in po okoliških vaseh.

Na staro šolo, ki praznuje letos 100-letnico, imam lepe spomine.

Zapisal Dejan Vozel, učenec 9. razreda šole v Višnji Gori

Maj, 2006

Drobci iz kronik

Izbrskali smo tudi nekaj zanimivosti iz šolskih kronik; kronisti so bili vodje šol. Leta po drugi svetovni vojni so bila zaznamovana s pomanjkanjem, a z radostjo nad življenjem.

»V šolskem letu 1945/1946 je pouk močno oviral vso zimo slab obisk vsled pomanjkanja obutve in obleke, kakor tudi huda epidemija ošpic.«

V letih po vojni so višnjanski šolarji zbirali staro železo. »Kar s konji so pripeljali otroci tudi težje dele kakih vojaških razbitin.« Šolska mladina je vsako leto posadila kakih 7000 smrekovih in borovih sadik. Socialno skrbstvo je pokazalo tudi za šolsko mladino večjo skrb: revni in slabotni otroci so dobili tudi gotove količine riža, sladkorja, ribjega olja …

Zgodila se je tudi nesreča. »4 dečki (2 šolska, 2 že okrog 16 let starosti) so razklapali nevarno bombo. Eksplodiralo je. Dva popolnoma oslepela, 1 oslepel na eno oko, 1 popolnoma razmesarjen -mrtev.«

Teden matere in otroka so praznovali na zelo svečan način. Sodelovale so tudi gojenke iz vzgajališča Podsmreka in Višnja Gora. Višnjanke so veliko napekle in obdarovanih je bilo 300 otrok.

Za praznik »novoletne jelke« so razdelili 140 metrov blaga.

Pouk družbene in moralne vzgoje so prvič uvedli v šolskem letu 1952/ 1953. »S tem predmetom so želeli dopolniti naš učni program s sistematičnim razvijanjem zavestnih moralnih odnosov …«

V naslednjem šolskem letu so ustanovili Kmetijsko-gospodarsko šolo s sedežem v šoli. Ukinili so dekliško vzgajališče v

Podsmreki in namesto tega ustanovili dom za vojne sirote.

Spomladi 1954 so začeli graditi mednarodno avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb. »Mnogo delavcev je iz tukajšnjega kraja pri graditvi ceste prišlo do primernega zaslužka.«

Nekaterim učencem so omogočili odhod v počitniške kolonije, odlične učence so nagrajevali s knjigami, cicibane so sprejemali v pionirsko organizacijo, pionirje v mladinsko, veselili so se redkih prostih dni ob državnih praznikih. 8.junija 1956 so prvič praznovali občinski praznik.

Leto pozneje so ustanovili šolsko mlečno kuhinjo, točneje marca 1957, porabili pa so 9 kg sira, 16 kg masla, 20 kg moke, 5 kg mleka v prahu. Otroci so malicali zastonj.

V kroniki preberemo tudi, da je s šolskim letom 1963/1964 postala šola popolna osemletna šola. V nižjih razredih, od 1. do vključno 5. razreda, se je poučevalo razredno, v višjih razredih pa predmetno. Že v naslednjem šolskem letu pa je bila »pripojena« centralni šoli Stična.

V zapisih iz šolskega leta 1970/ 1971 najdemo zahvalo delovni organizaciji Contal, Ljubljana »za nesebični prispevek velikega deleža materialnih sredstev, da se je dolgoletna želja občanov Višnje Gore in okolice uresničila s pridobitvijo centralne kurjave v osnovni šoli.«

Istočasno so omenjeno organizacijo zaprosili tudi za patronat nad šolo. To se je zgodilo 5. marca 1971 s sklepom svečane seje delavskega sveta in poslovnega odbora: »Podjetje Contal prevzame patronat nad šolo Edo Turnher-Primož v Višnji Gori.«

Naslednje šolsko leto so začeli poučevati tako imenovano novo matematiko v prvem razredu, ki »temelji na vzgoji logičnega mišljenja« in so jo tako starši kot učitelji sprejeli »z razumevanjem«.

Dne 27.9.1974 je bila odprta na šoli Pionirska hranilnica. Kljub začetnim težavam je zadovoljivo delovala. Učenke in učenci so prihranili 7000 dinarjev. Mentorstvo nad hranilnico je prevzela Ljubljanska banka, Mestna hranilnica Ljubljana.

Obrambni dan so na šoli prvič organizirali 14. maja 1977, a zaradi dežja, žal, ni uspel.

V letu 1977 so se razpisali o Višnji Gori tudi v časopisu Delo. Beremo, da je šola v stari stavbi, ki kljub adaptacijam ne ustreza več sodobnim pogojem dela, da so imeli Višnjani šolo že pred letom 1906 in jo je med drugimi obiskoval tudi pisatelj Josip Jurčič.

Višnji Gori so v časopisu sicer peli hvalo ob njeni 500-letnici, ugotovili, da ima ravno toliko prebivalcev kot let, da župan aktivno skrbi za rodnost in da so vislice nekoč lahko uporabili samo za meščane … Navedene so tudi pomanjkljivosti tega slovenskega mesta: so brez telovadnice, dobro založene trgovine, večje in modernejše pošte, šole, otroškega vrtca, sodobnejšega kopališča, saj je obstoječe preživelo celo drugo svetovno vojno, ustreznega prostora za kulturo.

Danes lahko primerjamo z desetletji nazaj in ugotovimo, da se Višnja Gora še kako razvija!

Pia Kralj, 8. razred

Anja Nograšek, 7. razred

Eva Travnik, 8. razred

Tjaša Erjavec, 8. razred

Vesti iz okrožnic

Še pred desetletjem so v šoli uporabljali okrožnice: vodja šole je napisal tekoče vesti ali zahteve v poseben zvezek, ki je potoval iz razreda v razred. Tako so bili vsi obveščeni o dogodkih »iz prve roke«. Pregledali smo okrožnico od 1. 9. 1980 pa do 1. 9. 1996. Učence in učitelje so obveščali o začetku pouka, spremembah urnika, prostih dnevih, kdaj ni vozil kombi – takrat so morali otroci priti v šolo peš, o številu malic (otroci so izrazili tudi želje o brezplačnih malicah), o obutvi v šoli, obvezni udeležbi otrok pri pevskem zboru, roditeljskih sestankih, športnih dnevih, anketah o izbiri poklica, usmerjenem izobraževanju, izgubljenih in najdenih predmetih, plačanih članarinah staršev društvu prijateljev mladine, možnosti izposoje učbenikov v šoli in plačila obrabnine …

Zelo dejavna je bila Pionirska organizacija. Iz vsakega razreda (od drugega do vključno sedmega) so izvolili po štiri delegate, ki so se udeleževali sestankov pionirskega odreda. Tudi OOZSMS se je aktivno vključevala v življenje in delo na šoli.

Pouka prosti dnevi: dan prosvetnih delavcev 3. oktober, pionirski dan 29.9. – učenci so prišli v šolo ob 8.00, sledila je pionirska konferenca, ki so jo vodili izvoljeni delegati, športne dejavnosti, malica in ob pol dvanajstih odhod domov.

Prost je bil tudi dan republike, 29. 11., ko so slavnostno sprejeli učence prvega razreda v PO – dobili so modre kapice z značko, rdeče rutke, izrekli so prisego, bili so tudi pogoščeni.

Decembrski prazniki so bili kratki, 30. decembra so imeli še pouk, po četrti uri pa se je pričelo »jelkovanje«. Prosti dnevi so bili 31. december, 1. in 2. januar.

Pouka prost dan je bil tudi dan ali dva pred slovenskim kulturnim praznikom, ko so v šoli s proslavo počastili spomin na Franceta Prešerna.

S krajevnimi proslavami, ki so bile v šolskih prostorih, so obeleževali občinski praznik, učenci so se udeleževali počastitve spomina na padle borce NOB (razredne skupnosti so nakupile svečke in prinesle rože), v dekliškem vzgajališču so bile tudi proslave za dan republike, v šoli so obdarili tudi predšolske otroke pred novim letom. Dedek Mraz je nakupil darila s pomočjo prispevkov staršev društvu prijateljev mladine; vsak je moral priti po darilo sam!

Zdravniški pregledi so bili obvezni, učenci pa so morali s seboj prinesti stekleničko urina, zdravstveno in »cepno« izkaznico. Pregledovali so učence 3., 5. in 7. razredov.

Šolsko leto se je delilo na štiri ocenjevalna obdobja: prvo se je končalo v začetku novembra, drugo v začetku januarja, tretje v začetku aprila, zadnje pa po dvajsetem juniju. Na teh konferencah so nekaj let sodelovali tudi predstavniki pionirjev in mladincev.

Zimske počitnice so se ravno v tem času, 1981. leta podaljšale na štirinajst dni; enega od petih dni so nadomestili s poukom v soboto oziroma z ogledom razstave ob 40-letnici VOS-a, OF in narodne zaščite v Ljubljani v času od 18. – 31. 3. 1981. Nadomestili so tudi preostale dneve, tudi ob sobotah. Hodili so tudi v zimsko šolo v naravi.

Posebej so učenke in učence opozarjali na red, čistočo v šoli in pred njo, prezračevanje razreda, niso se smeli voziti po stopniščni ograji niti dirjati po hodnikih, »saj so hodniki ozki«, med odmori niso smeli hoditi v bližnjo trgovino, v izrednih primerih pa samo z dovoljenjem dežurnega učitelja, v »dežurno knjigo« pa so smeli zapisovati le tisto, kar so zahtevala navodila na prvi strani… Otroci so se v šolo vozili s kolesi s pomožnimi motorji, vendar so jim to prepovedali do 16. leta starosti in opravljenega izpita; na zid šole pri vhodu v šolo niso smeli naslanjati koles, saj so imeli za to določen prostor. V nasprotnem primeru jim je grozila prazna zračnica in pobrani »ventilčki«…

Športni dnevi: višnjanski otroci so tekmovali v krosu, sankanju, smučanju – veleslalomu, imeli so tudi šolsko reprezentanco v smučanju, udeležili so se tudi ogleda finala svetovnega pokala v alpskem smučanju, Planica 81, in sicer v soboto 28. 3. 1981. En dan počitnic so nadoknadili tudi s krosom v mesecu maju, seveda v soboto.

V šoli so organizirali tudi maškarado in najboljše maske tudi nagradili. Zbirali so tudi papir, ki je zvezan v zavitke dosegel občutno višjo ceno. Večkrat so izkupiček namenili organizaciji RK. Na šoli so bili zelo dejavni taborniki. Ti so se pogosto podali na pot; uporabljali pa so železniški prevoz.

Višnjo Goro je »obiskala« tudi Titova štafeta 24.4.1981. leta. Otroci so se udeležili samo sprejema. V okrožnici beremo: »Učenci od 4. - 8. razreda imajo četrto uro skrajšano, nakar gredo pod

Šolsko leto 1983, osmi razred, učiteljice in učitelja: Jana Strmljan, Lojzka Prudič, Danica Rus, Franc Lokovšek, Matija Škafar

vodstvom učiteljev pozdravit štafeto. V enakomerni razdalji se postavijo na obeh straneh ceste od Kremžarja, kjer bo prevzem štafete, in do mestne hiše, kjer bo predaja in kratek govor. Vsak učenec naj prinese v šolo šopek rož.« Po proslavi so se morali najhitreje vrniti v šolo na proslavo v učilnico slovenskega jezika. Učenke in učenci od 1. – 3. razreda so nadaljevali s poukom popoldne.

Učenke in učenci 7. razreda so bili v tem času še sprejeti v mladinsko organizacijo s krajšo proslavo.

Pričakali so še kurirčkovo pošto in za dan mladosti, 25. maja, sodelovali na športni akademiji v telovadnici športnih društev na Grosupljem. Na tej prireditvi 1981. leta so sodelovali tudi nekateri športniki, nosilci olimpijskih kolajn. Po končani prireditvi so se lahko učenke in učenci pogovarjali s Cerarjem, Krivokapičem, s Strelom, z Ulago, Domadenikom, Voljčem, s Polancem. Udeležba na tej akademiji je bila obvezna za vse od 1. – 6. razreda. 7. in 8. razred pa je v soboto pod »poveljnikom pohoda« odšel na Muljavo.

Na zadnji šolski dan so imeli pouk, peto šolsko uro so delili izkaze. V šolskem letu 1980/1981 je bil zadnji dan pouka 26. junija.

Naslednja šolska leta so bila podobno organizirana vse do leta 1991. Navedimo le nekaj zanimivosti:

Med počitnicami leta 1981 je nekaj učencev prostovoljno pomagalo urejati šolo predvsem pri beljenju razredov, hodnikov, sanitarij. Zato je v novem šolskem letu veljal poostren hišni red. Dan pionirjev so popestrili s šahovskim turnirjev.

Posebej zanimivo je opozorilo vsem osnovnošolcem v Višnji Gori, 28. 9.1981 Krajani so si s težavo pridobili javno telefonsko govorilnico, a kaj ko je bil telefon več v okvari kot uporaben. Nekdo je dal v odprtino za kovance celo palico lizike. PTT Ljubljana in pošta v Višnji Gori so opozorili, da bodo »celico ukinili«, če ne bodo uporabljali govorilnice v skladu s predpisi. Učiteljski zbor je sklenil, da bodo vsako nepotrebno zadrževanje v govorilnici kaznovali.

V naslednjih letih zasledimo oživljanje igranja šaha na šoli, za športne dneve so bile ponujene tri možnosti, npr. pohod, plavanje v ljubljanskem Tivoliju, smučanje v Kranjski Gori. Na zimskih športnih dnevih so tekmovali s smučanju in v sankanju. Tekmovali so tudi v atletiki, opravljali kolesarske izpite, hodili na pohode, popestrili športne dneve z obrambno vsebino,

V Ljubljano so hodili tudi na razstave v Cankarjev dom, na ekskurzije (ne izlete!) v Volčji Potok, v Bazo 20.

Mimogrede smo iz okrožnice izvedeli še za šolski okoliš, ki je v šolskem letu 1981/1982 obsegal Višnjo Goro in 17 vasi: Peščenik, Dedni Dol, Stari trg, Polje, Kriška vas, Pristava, Košca, Podsmreka, Zgornja Draga, Zgornje Brezovo, Spodnje Brezovo, Vrh, Sela, Dobrava, Leskovec, Kamno Brdo, iz Ivančne Gorice pa so imeli enega učenca.

Učenci so vseskozi tekmovali za Jurčičevo bralno značko, leta 1988 in še nekaj let potem za Gašperjevo značko (zgodovina), iz znanja Vesele šole, ustanovili so svoje kulturno društvo, obiskal jih je Ladko Korošec, operni pevec, šli v kino v Ivančno Gorico

Spet ne moremo mimo 25. maja: na predvečer praznika mladosti so osnovnošolci 1982. leta s kratkim kulturnim programom sprejeli udeležence pohoda na osvobojeno ozemlje. Drugi dan proslava, pohod do Agrostroja v Ivančni Gorici, sprejem v mladinsko organizacijo, malica za vse, leto pozneje pa so organizirali v šoli ples po sprejemu.

V začetku junija so se pionirji udeležili pohoda po poteh II. grupe odredov s startom v Ivančni Gorici in s ciljem na Muljavi.

V šoli so bile tudi proslave ob dnevu JLA, 22. decembra.

V letu 1982 je bila zaradi hudega pomanjkanja papirja izvedena izredna zbiralna akcija odpadnega papirja pod pokroviteljstvom RKS, občinskega odbora Grosuplje.

S šolskim letom 1982/1983 so začeli voziti tople in hladne obroke iz kuhinje ŠC Josipa Jurčiča! Učiteljski zbor je sklenil, da vso hrano, ki jo otroci prinesejo s seboj, oddajo dežurnemu učencu v šolski kuhinji, ta pa jo po končanem pouku vrne.

Kaže, da so varčevalni ukrepi z električno energijo posegli tudi v začetek pouka na račun daljšega odmora, namenjenega rekreaciji. Odmor se je skrajšal, pouk pa začel ob 8.00. Začetek so potem v naslednjih petnajstih letih nekajkrat spremenili!

Tudi disciplina je z leti malo popustila; potrebna so bila nova opozorila o mejah in dopustnosti vedenja v šoli, o pomenu pisanja domačih nalog, lovljenju po cesti pred šolo, materialno škodo so morali starši povrniti. Največ slabe volje pa je bilo v šoli zaradi hoje v čevljih.

Šolski otroci so se leta oktobra 1983 udeležili odprtja trgovine, nekateri pa so se udeležili tudi protestnega zborovanja ob skrunitvi spomenika padlim v NOB na Muljavi.

V letu 1985 so začeli fakultativno s poukom angleškega jezika v 3. in 4. razredu in s krožkom v višjih razredih, obveznim obiskovanjem varstva vozačev po prihodu v šolo in po končanem pouku. Slednje zaradi varnosti otrok in varnosti šolske opreme!

Še ena novost iz tega časa. Premaknila se je ura.

Po letu 1988 so ekskurzije združevali z matično šolo v Ivančni Gorici; ena takih je bila izvedena v Škofjo Loko. Organizirane so bile tudi dejavnosti med počitnicami: šah, plavanje, knjižnica, OZN, kino, športne dejavnosti. Atletska tekmovanja so izvajali na stadionu šolskega centra v Ivančni Gorici. Dve leti pozneje so pionirje povabili k gasilskemu društvu v Višnji Gori, v Športno društvo Polž, k vadbi rokometa.

Prišli smo do šolskega leta 1990/1991. V okrožnici so v nekaj naslednjih letih omenjeni le še športni dnevi, mednarodna športno-humana akcija Tek miru 91, nekaj opozoril glede nošenja copat v šoli, o samovoljnem prihajanju v učiteljsko zbornico.

Nič ni zapisano o letu 1991, o naši osamosvojitvi in o tem, da so v šoli dobili mesto drugi prazniki, skupnih vrednot v državi Jugoslaviji ni več: začeli so se novi, za slovensko državo časi samostojnega razvoja tudi na področju šolstva.

1. Šolsko leto: 1912/1913, Janez Potokar

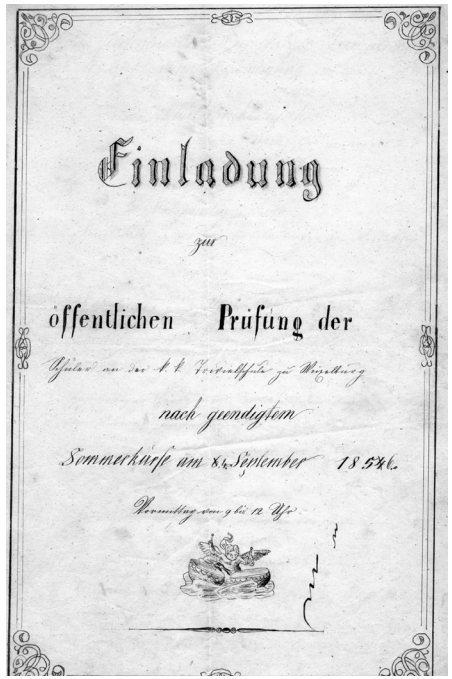
Učenec je obiskoval štirirazredno mešano ljudsko šolo v Višnji Gori, v deželi Kranjski, šolski okraj Litija, v državi Avstro-Ogrski. V šolo je bil vpisan s sedmimi leti, nazadnje je hodil v ponavljalno šolo. Odpustnico je prejel 29. aprila 1913. leta.

V tistem času so ocenjevali vedenje, pridnost, veronauk, branje, pisanje, slovenski učni jezik, računstvo in geometrijsko oblikoslovje, prirodopis in prirodoslovje, zemljepis in zgodovino, kmetijstvo, zunanjo obliko pismenih izdelkov.

Iz teh predmetov je bil učenec tudi ocenjen; na odpustnici so zapisani še nemški jezik, petje, telovadba, ženska ročna dela, neobvezni učni predmeti.

Ocenjevalna lestvica:
VEDENJE: hvalevredno/1/, povoljno/2/, primerno/3/, malo primerno/4/, neprimerno/5/;
PRIDNOST: vztrajna/1/, dovoljna/2/, zadostna/3/, nestanovitna/4/, premala/5/;
NAPREDEK: prav dober/1/, dober/2/, zadosten/3/, komaj zadosten/4/, nezadosten/5/;
ZUNANJA OBLIKA PISMENIH IZDELKOV: prav lična/1/, lična/2/, malo lična/3/, nelična/4/, nemarna/5/.

Poučilo: ta odpustnica je za nadaljnje življenje neogibno potrebna in naj se skrbno hrani. Za prepis (duplikat) je plačati kolkovino 2 K.

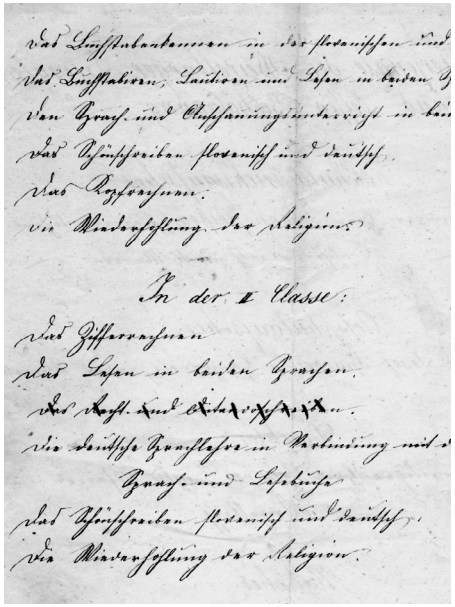

Einladung
zur
öffentlichen Prüfung der
nach geendigtem
Sommerkurse am 8. September 1846.

2. Šolsko leto: 1922/1923, Marija Brčan

Učenka je petrazredno javno OŠ obiskovala v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, šolski okraj Litija. Šolsko naznanilo za V. razred je prejela 1. 4. 1923.

Ocenjena je bila iz vedenja, pridnosti, verouka, čitanja, pisanja, učnega jezika, srbohrvaščine, računstva in merstvenega oblikoslovja, zemljepisa in zgodovine, prirodopisa in prirodoslovja, risanja, petja, dekliških ročnih del, zunanje oblike pismenih izdelkov.

Pregled redov:
VEDENJE: popolnoma pravilno/1/, pravilno/2/, manj pravilno/3/, nepravilno/4/;
PRIDNOST: prav dobra/1/, dobra/2/, zadostna/3/, nezadostna/4/;
NAPREDEK: prav dobro/1/, dobro/2/, zadostno/2/, nezadostno/4/;
ZUNANJA OBLIKA PISMENIH IZDELKOV: prav lična/1/, lična/2/, manj lična/3/, površna/4/.

In der 2 Classe:

Na zadnji strani naznanila je še Poučilo roditeljem ali njih namestnikom (Izpis iz zakonov in ukazov). Izpisali smo jih le nekaj:

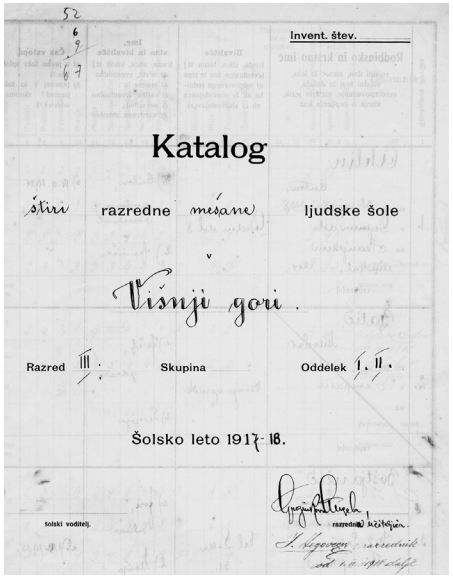
»Roditelji ali njih namestnikine smejo puščati svojih šoloobveznih otrok ali varovancev brez pouka, ki je predpisan za javne osnovne šole. Tudi so odgovorni za to, da otroci redno in točno hodijo v šolo; smejo se s prisilnimi naredbami primorati, da izpolnjujejo to svojo dolžnost.

Za opravičevalne izgovore šolskih zamud veljajo zlasti: a) otrokova bolezen; b) ako zbole osebe, ki stanujejo s šolskim otrokom v istem šolskem gospodarstvu ali po okolnostih v isti hiši in je s tem združena nevarnost okužbe, d) tako slaba pot v šolo, da se po njej ne more hoditi.

Roditelji ali njih namestniki imajo dolžnost, dejansko podpirati šolo v njeni nalogi, izpolnjevati dotične predpise in naročila šolskih oblastev, se ravnati po nasvetih učiteljev, tičočih se pouka ali vzgoje otrok, in priti v šolo, kadar jih učitelj ali šolski voditelj k temu pozove. Tudi so dolžni podpisati šolsko naznanilo in ga po otroku vrniti razredniku. Na koncu šolskega leta se pusti šolsko naznanilo otrokom, ki ga morajo ob sprejemu v prihodnjem šolskem letu zopet pokazati.«

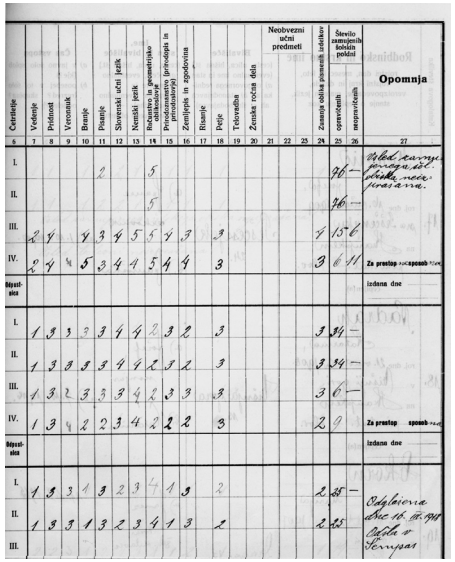
3. Šolsko leto: 1925/1926

Marija Dremelj je začela obiskovati petrazredno osnovno šolo v šolskem letu 1922/1923 v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsako leto je dobila Izkaz o šolskem napredku; prvi dve leti je bila ocenjena po starem načinu, nato je bila v izkazu namesto ocen opomba, da je bila učenka »redovana« v matičnem listu.

Invent. štev.
Katalog
štiri razredne mešane ljudske šole
v
Višnji gori.
Razred III. Skupina Oddelek I. II.
Šolsko leto 1917/18.

Leta 1925 so spremenili tudi ocenjevalno lestvico: «Pregled redov v smislu naredb ministrstva prosvete z dne 9. junija 1925, O.N. br. 32.398, z dne 18. junija 1925, O.N. br. 34.262, in z dne 29. avgusta 1925, O. N. br. 40.077, veljaven od šolskega leta 1925/26 dalje.

OCENA ZA	5	4	3	2	1
Vedenje	vzorno	prav dobro	dobro	prilično	neprimerno
Pridnost	-	prav dobra	dobra	zadostna	nezadostna
Napredek	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	nezadostno
Zunanja oblika pismenih izdelkov	-	prav lična	lična	manj lična	površna

Odpustnico je Marija Dremelj prejela 28.6.1929, in sicer o končanem petem razredu državne šole v Višnji Gori (pouk je obiskovala sedem let, nazadnje ponavljalno šolo in je bila vseskozi odlična učenka).

Odpustnica je kolkovana, kar je starše stalo 20 dinarjev. Zaradi tega stroška marsikatera učenka in učenec nista dobila te »neogibno potrebne listine.“

4. Šolsko leto: 1932/1933, Marija Pirnat

Najprej nekaj sprememb:

»Pregled redov po …. 63. zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929., O.N. br. 97.948.

OCENA ZA	5	4	3	2	1
vedenje	odlično	prav dobro	dobro	slabo	-
napredek	odlično	prav dobro	dobro	slabo	prav slabo
pridnost	pohvalno	-	marljiv	nemarljiv	-
zunanjo obliko pismenih izdelkov	vzorno	-	redno	neredno	-
SKUPNA OCENA	odlično	prav dobro	dobro	slabo	prav slabo

Opomnja. Izkaz o šolskem napredku se izdaja polletno ter se dostavlja staršem na vpogled in v podpis, nakar ga je vrniti šoli. Ob otrokovi preselitvi se pošlje izkaz na šolo, kamor se otrok preseli; ob izstopu preide izkaz v njegovo last.«

Država je spremenila ime in razdelitev: Kraljevina Jugoslavija, Dravska banovina, narodnost jugoslovanska. V izkazu je bilo zapisano poleg rojstnih podatkov tudi »veroizpovedovanje«, župnija rojstva, srez, domovinska občina in kdaj je bil otrok cepljen proti kozam.

V izkazu o šolskem napredku je tudi rubrika o imenu šole, datumu otrokovega prihoda in odhoda, otrokovem bivališču, imenu, stanu in bivališču staršev, »oziroma njih namestnikov«, podpis šolskega upravitelja. Iz izkaza je razvidna razširitev iz pet razredne osnovne šole v šest razredno v šolskem letu 1933/1934.

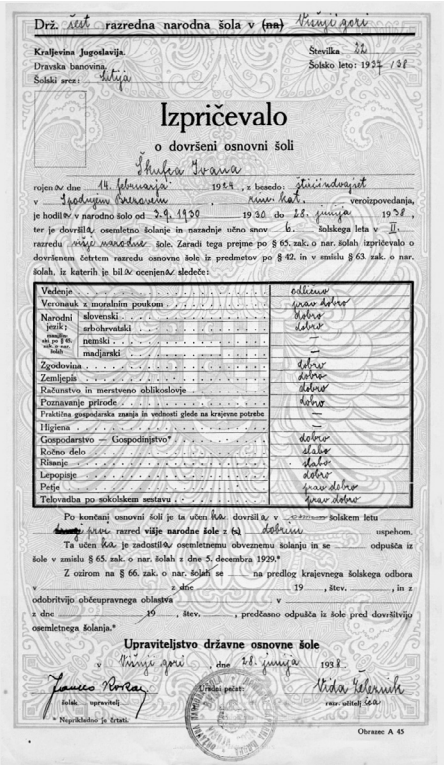
V šolskem letu 1939/1940 je učenka obiskovala šolo osmo leto, in sicer Mešano osnovno šolo, 6. razr., odd. c, uč. stp. 8.

5. Šolsko leto 1935/1936, Antonija Groznik

Učenka je obiskovala državno šestrazredno narodno šolo v Višnji Gori. V omenjenem letu je obiskovala II. razred. Ugotovili smo, da so za vsak razred izdali drugo Knjižico za učence-ke narodnih šol.

Zanimiv je uvod v samo spričevalo; navajamo nekaj misli:

»Jugoslovenski učenec

narodne šole

Mlad sem še, roke so moje šibke,

še v razvoju mlad je moj razum,

ali šola mi ga bo bistrila,

dušo in telo mi okrepila:

Jugoslavija ti mati moja mila,

Tvoj bo moj razum in moj pogum.

Katero pot naj uberem, da izpolnim zgornje zagotovilo?

Šola mi bo ljub drugi dom. Lepo se bom vedel in pridno učil.

Učitelja bom slušal in ga ljubil, saj je on moj drugi oče.

Dober in reden učenec bom.

Na svoje zdravje hočem paziti, z delom in sokolsko telovadbo pa si krepiti telo.

»Kdor Sokol, ta dober Jugoslovan, državljan, sin, roditelj, tovariš, brat.«

Član bom Podmladka rdečega križa (P.R.K.). Kdor podpira rdeči križ (R.K.), pomaga pomoči potrebnim.

Opojnih pijač se moram ogibati, ker pogubljajo dušo in telo.

Delal in varčeval bom.

Tako se bom pripravljal, da postanem kdaj pošten človek.

Varovati hočem vero svojih očetov, druge vere pa spoštovati. »brat je mio, koje vere bio.«

Vedno bom mož beseda. Pošten človek nikdar ne laže.

Dobre knjige mi bodo v življenju svetovalke, narodne knjižnice in čitalnice pa ob srcu. Njih član bom.

Srečen sem, da sem jugoslovanski učenec, in vesel, da imam v dravski banovini nad 150.000 tovarišev in tovarišic – učencev narodnih šol. Vse ljubim. Vsi so sinovi in hčere naše lepe domovine Jugoslavije«.

V omenjeni knjižici je še Poučilo staršem ali njih namestnikom, izpis iz zakona o narodnih šolah z dne 5. dec. 1929.

Izpisali smo člen, št. 8:

»Osnovna šola traja štiri leta: prvi, drugi, tretji in četrti razred (prvo, drugo, tretje, četrto šolsko leto), a višja narodna šola do dopolnjenih 14 let istotako štiri leta: prvi, drugi, tretji in četrti razred (peto, šesto, sedmo, osmo šolsko leto).«

Člen, št. 56. govori: »V šolo se vpisujejo vsi sposobni otroci moškega in ženskega spola, ki dovrše do konca dotičnega koledarskega leta sedmo leto.«

Člen 151., drugi odstavek: «Učenec, ki je dovršil osemletno šolanje in štiri razrede osnovne šole, ali nepopolno višjo narodno šolo, prejme Izpričevalo o dovršeni osnovni šoli po členu 65. zak. o nar. šolah.«

Tretji odstavek: «Učenec, ki je dovršil štiri razrede višje narodne šole, dobi izpričevalo o dovršeni višji narodni šoli.«

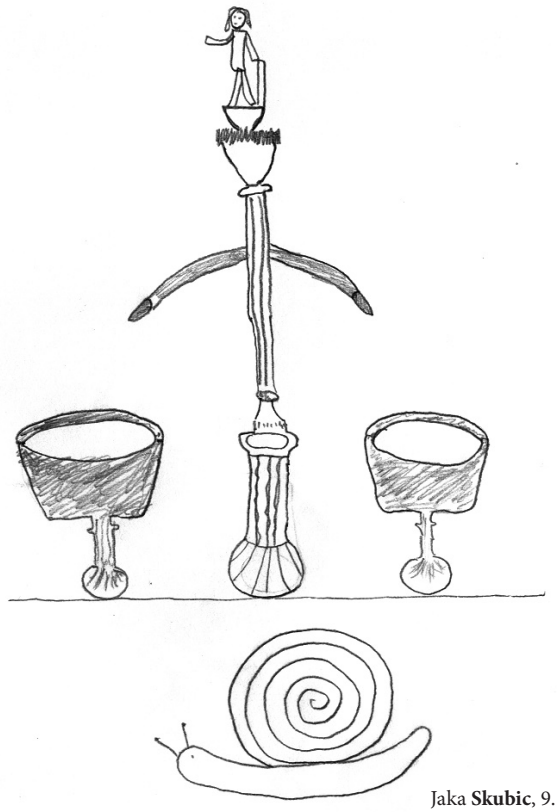
6. Šolsko leto: 1939/1940, Frančišek Novljan

Učenec je obiskoval državno mešano ljudsko šolo v Višnji Gori od 2.septembra 1936 in v šolskem letu 1939/1940 »dovršil v tukajšnjem IV. oddelku učno snov četrtega razreda osnovne šole«. Dobil je Izpričevalo o dovršeni osnovni šoli, ocenjen je bil iz: vedenja, verouka, slovenskega in srbskohrvatskega jezika, narodne zgodovine, zemljepisa, računstva z osnovami geometrije, poznavanja prirode in higiene, praktičnih gospodarskih znanj in gospodarstva – gospodinjstva, ročnih del, risanja, lepopisa, petja, telovadbe.

OCENE:
za vedenje: odlično /5/, prav dobro /4/, dobro /3/, neprimerno /2/
za uspeh: odlično /5/, prav dobro /4/, dobro /3/, slabo /2/, nezadostno /1/.

Pregled redov:

za vedenje			za napredek in letni uspeh			s številko
odlično	=	odl	odlično	=	odl	5
prav dobro	=	pd	prav dobro	=	pd	4
dobro	=	d	dobro	=	d	3
neprimerno	=	npr	slabo	=	sl	2
nezadostno	=	nz				1

Jaka **Skubic**, 9. razred

Sredi mesta sta nekdaj stala dva vodnjaka. Sedanji je iz leta 1872. Iz podstavka rasteta levo in desno dve cevi, iz katerih teče voda v vazam podobne posode, okrašene z grozdjem. Na vrhu stebra je kip Valvazorja.

7. Šolsko leto: 1940/1941, Andrej Novak

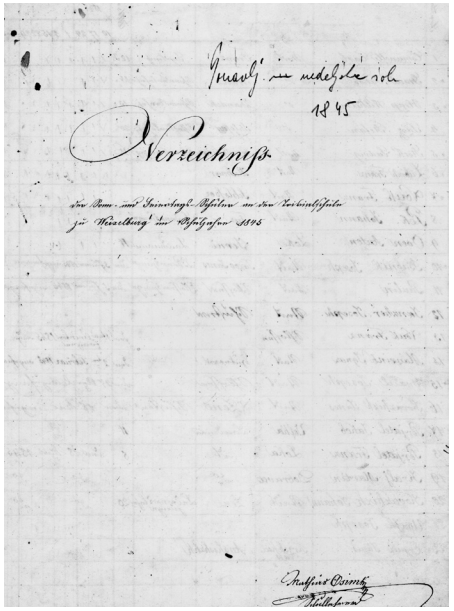
Učenec je dobil Letno spričevalo v italijanščini in slovenščini. To je bil čas italijanske okupacije in Ljubljanske pokrajine ter Kraljevine Italije. V šolo je bil vpisan 1. septembra 1936, ljudsko šolo je zaključil »v petem oddelku tukajšnje šole« oziroma prvi razred višje ljudske šole.

Učil se je slovenski in srbskohrvatski jezik, pregled redov pa kaže na spremembo poimenovanja za uspeh v »za napredek«, nezadostno oceno so spremenili v »prav slabo«.

8. Šolsko leto: 1942/1943, Anton Ceglar, ocene je dobil šele po vojni.

9. Šolsko leto: 1943/1944

Šolsko poslopje je bilo zaradi bombardiranja deloma uničeno, pouk je potekal v baronovi graščini, poučevali so isti

Št. 264 30.III.49. Višnja gora

Zapisnik

8. redne seje učiteljskega zbora, ki se je vršila dne 29. marca 1949, ob 16h v šoli v Višnji gori.

Navzoči: Tov. Herčun Štefan - šol. upr.
Tov. Samec Terezija - učit.
Tov. Rijavec Jožica - učit.
Tov. Čkon Ivanja - učit.

Odsoten - nihče

Dnevni red:
1. Čitanje zapisnika zadnje redne seje in pripombe k zapisniku.
2. Uradni dopisi.
3. Referat tov. Rijavčeve
4. Poročilo upravitelja.
5. Mesečni plan in mesečno statistično poročilo.
6. Slučajnosti.

Ad 1) Ko tov. upravitelj otvori sejo, se prečita zapisnik zadnje redne seje in se odobri z podpisi.
Akcija za nabiranje šolskega radia se je že začela. Učenci so po razredih nabrali 455 din. Org. AFŽ Višnja gora je prispevala 1000 din. Sedaj bomo nabirali za šol. radio po blokih. Tov. Samčeva je pripomnila, da bo v mesecu

učitelji kot prej. Decembra istega leta so šolo in Codellijev grad zažgali partizani zaradi predvidene domobranske zasedbe kraja.

10. Šolsko leto: 1944/1945, poučevali so po kmečkih hišah, reden pouk se je začel šele 20. marca 1945.

11. Šolsko leto: 1948/ 1949, Branko Vozel

V šolskem letu 1948/1949 je dobil Spričevalo Državne mešane osnovne šole Višnja Gora, v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, Ljudski republiki Sloveniji. Pouk je začel obiskovati 20. XII. 1945 in je »dne 15. VI. 1949 dovršil četrti razred«.

Ocenjen je bil iz vedenja, slovenskega jezika, zgodovine, zemljepisa, računstva, naravoslovja, risanja, lepopisa, petja, telovadbe.

FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA

Drž. mešana mnogorazr. šola Višnja gora

Št. 31

Taksa prosta po čl. 6. tač. 7. zakona o taksah od 1. jan. 1946.

SPRIČEVALO

Vorel Branko sin-hči Terezije
rojen 24. XI. 1934 v kraju Sv. Vrača, okraj Litija
Ljudska republika Slovenija je dosegal ob koncu 1948/49
naslednji uspeh:

vedenje	prav dobro
Slov. jezik	dobro
Zgodovina	odlično
Zemljepis	prav dobro
Računstvo	dobro
Naravoslovje	odlično
Risanje	prav dobro
Lepopis	prav dobro
Petje	odlično
Telovadba	odlično

Učenec je začel obiskovati šolo dne 20. XII. 1945
in je dne 15. VI. 1949 dovršil četrti razred s prav dobrim uspehom.

To spričevalo velja kot

Izostanki: opravičeni 13, neopravičeni 0, skupaj 13

Višnja gora dne 15. VI. 1949.

Samec Terezija

Herčun l.r. šol. upr.

Ocena	5	4	3	2	1
za napredek	odlična	prav dobra	dobra	zadostna	nezadostna
za vedenje	odlična	prav dobro	dobro	zadovoljiva	nezadovoljiva

Ocene za napredek so bile od 5 – 1, odlično, prav dobro, dobro, zadostno, nezadostno.

Ocene za vedenje so se razlikovale v zadnji in predzadnji stopnji: nezadovoljivo je pomenilo 1, zadovoljivo pa 2. Ostale tri so bile enake ocenam za napredek.

Na hrbtni strani spričevala najdemo zaznamek, da je oceno iz slovenščine in računstva določila izpitna komisija ob izpitu iz IV. razreda osnovne šole, dne 2. VI. 1949. To je pomenilo vstopnico za nižjo gimnazijo, ki je bila organizirana v Stični.

Učni uspeh v posameznih razredih je bil zapisan v Izkazu o šolskem napredku, z začetnim šolskim letom 1945/1946.

Na zadnji notranji platnici je nekaj misli Ob izstopu iz osnovne šole:

»Otroška doba je za vami. Naša naloga je sedaj, da se odločite, kakšno delo hočete opravljati v življenju. Vsako koristno delo je častno. Vsako delo zahteva celega človeka. Vsi poklici so enakovredni.

Izuriti in izučiti se morate za svoj bodoči poklic.

Vaši očetje in matere, starejši bratje in sestre so se borili za svobodo. Polja in gozdovi so prepojeni z njihovo krvjo. Mnogo se jih ni vrnilo, najboljši so padli v boju. Tega ne smete nikdar pozabiti...

Kje bosta zastavila svoje sile, tovariš, tovarišica?

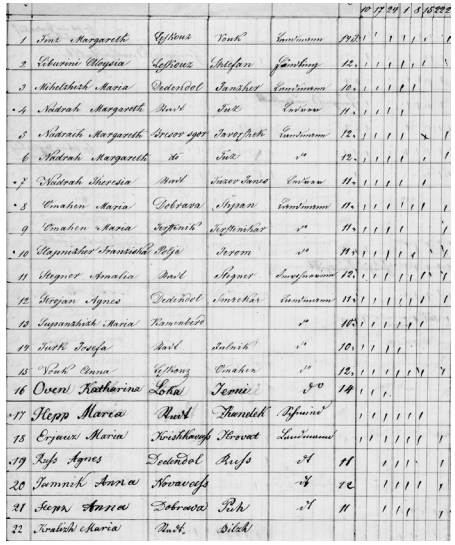
Dokler tu so brigade,

kdo nam zemljo ukrade?

Na Slovenskem smo mi gospodar!

Tujega nočemo,

svojega ne damo!

FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA

Osnovna šola Višnja gora — Št. 8
Okraj Ljubljana - okolica

Taksa prosta po čl. 9 tarife I. t. z.

SPRIČEVALO

Novak Vera, sin-hči Franca
in Terezije roj. Kaje, rojen/a 2. junija 1942 v kraju Sp. Brezovo
okraj Grosuplje, ljudska republika Slovenija, je dosegla

ob koncu šolskega leta naslednji uspeh:

Slovenski jezik	prav dobro 4
Srbski ali hrvatski jezik	prav dobro 4
jezik	
Zgodovina	odlično 5
Zemljepis	prav dobro 4
Prirodopis	odlično 5
Računstvo in geometrija	prav dobro 4
Fizika	—
Kemija	—
Risanje	prav dobro 4
Pisanje	prav dobro 4
Ročno delo	odlično 5
Petje	odlično 5
Telesna vzgoja	odlično 5
Čitanje	odlično 5
Vedenje	odlično 5

Učenka je začel/a obiskovati osnovno šolo s šolskim letom 1949/50 in je ob koncu šolskega leta 1952/53 dovršil/a četrti razred z odličnim uspehom

To spričevalo velja kot potrdilo o dovršenem četrtem razredu

Izostanki: opravičeni 8, neopravičeni 2, skupaj 10

Višnja gora, dne 24. junija 1953

Ravnateljica: Jelka Černelič
Razredni/a učitelj/ica: Tamec Terezija

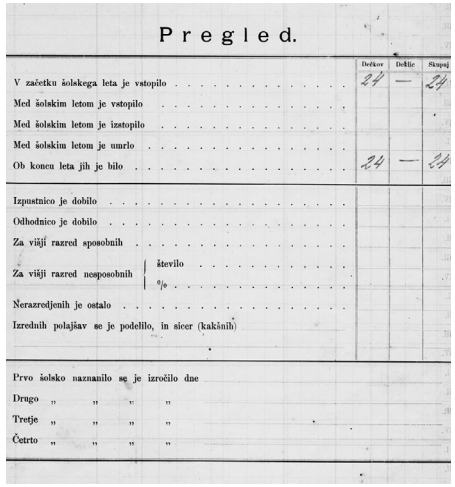
OCENE so napredni: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), zadostno (2), nezadostno (1)
za vedenje: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), zadovoljivo (2), nezadovoljivo (1)

250-257/6. XVIII. 20128 52 To 220 52 Biro 10-70/52 Zal. Dvt. z.t. Slo r.—(Odtodnic. Odpustnica, Spričevalo o dovršenem razredu—dovršeni osn. šoli) Obr. 1,26

12. Šolsko leto: 1952/1953, Vera Novak

Učenka je dobila Spričevalo z dne, 24. junija 1953, ki je veljalo kot potrdilo o dovršenem četrtem razredu.

Ocenjena je bila iz slovenskega jezika, srbskega ali hrvatskega jezika, zgodovine, zemljepisa, prirodopisa, računstva in geometrije, risanja, pisanja, ročnega dela, petja, telesne vzgoja, čitanja in vedenja.

Pregled.

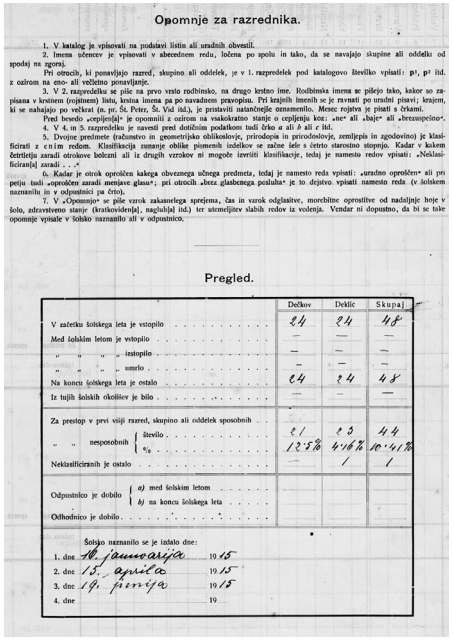
	Dečkov	Deklic	Skupaj
V začetku šolskega leta je vstopilo	24	—	24
Med šolskim letom je vstopilo			
Med šolskim letom je izstopilo			
Med šolskim letom je umrlo			
Ob koncu leta jih je bilo	24	—	24
Izpustnico je dobilo			
Odhodnico je dobilo			
Za višji razred sposobnih			
Za višji razred nesposobnih — število			
Za višji razred nesposobnih — %			
Nerazredjenih je ostalo			
Izredniih polajšav se je podelilo, in sicer (kakšnih)			
Prvo šolsko naznanilo se je izročilo dne			
Drugo „ „ „ „			
Tretje „ „ „ „			
Četrto „ „ „ „			

Ocena za	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
uspeh	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	nezadostno
vedenje	odlično	prav dobro	dobro	zadovoljivo	nezadovoljivo
vzorno	primerno	manj primerno			

13. Šolsko leto: 1975/1976

Učenka Vera Kamin je v tem šolskem letu v Višnji Gori zaključila 8. razred; šola je popolna osemletka, ali natančneje Osnovna šola Stična, podružnica Edo Turnher – Primož, Višnja Gora. Država se je imenovala Socialistična federativna republika Jugoslavija, Socialistična republika Slovenija.

Učenka je dobila Izkaz o uspehu in vedenju. Ocene so še številčne tudi pri vzgojnih predmetih, vedenje so ravno v tem šolskem letu začeli ocenjevati opisno: vzorno, primerno, manj primerno. Druge ocene je učenka dobila iz slovenskega jezika, fizike, kemije, biologije, matematike, zemljepisa, zgodovine, nemškega jezika, telesne vzgoje, likovnega pouka, glasbenega pouka, tehničnega pouka in gospodinjstva.

Opomnje za razrednika.

1. V katalog je vpisovati na podstavi listin ali uradnih obvestil.
2. Imena učencev je vpisovati v abecednem redu, ločena po spolu in tako, da se navajajo skupine ali oddelki od spodaj na zgoraj.
Pri otrocih, ki ponavljajo razred, skupino ali oddelek, je v 1. razpredelek pod katalogovo številko vpisati: p^1, p^2 itd. z ozirom na eno- ali večletno ponavljanje.
3. V 2. razpredelku se piše na prvo vrsto rodbinsko, na drugo krstno ime. Rodbinska imena se pišejo tako, kakor so zapisana v krstnem (rojstnem) listu, krstna imena pa po navadnem pravopisu. Pri krajših imenih se je ravnati po uradni pisavi; krajcen, ki se nahajajo po večkrat (n. pr. Št. Peter, Št. Vid itd.), je pristaviti natančnejše oznamenilo. Mesec rojstva je pisati s črkami.
Pred besedo »cepljen[a]« je opomniti z ozirom na vsakokratno stanje o cepljenju koz: »ne« ali »baje« ali »brezuspešno«.
4. V 4. in 5. razpredelku je naveseli pred dotičnim podatkom tudi črko *a* ali *b* ali *c* itd.
5. Dvojne predmete (računstvo in geometrijsko oblikoslovje, prirodopis in prirodoslovje, zemljepis in zgodovino) je klasificirati z enim redom. Klasifikacija znanje obilne pismenih izdelkov se začne šele s četrto starostno stopnjo. Kadar v kakem četrtletju zaradi otroškove bolezni ali iz drugih vzrakov ni mogoče izvršiti klasifikacije, tedaj je namesto redov vpisati: »Neklasificiran[a] zaradi . . .«
6. Kadar je otrok oproščen kakega obveznega učnega predmeta, tedaj je namesto reda vpisati: »radno oproščen« ali pri petju tudi »oproščen zaradi menjave glasu«; pri otrocih »brez glasbenega posluha« je to dejstvo vpisati namesto reda (v šolskem naznanilu in v odpustnici pa črto).
7. V »Opomnjo« se piše vzrok zakasnelega sprejema, čas in vzrok odjalsitve, morebitne oprostitve od nadaljnje hoje v šolo, zdravstveno stanje (kratkovideni[a], naglušn[a] itd.) ter utemeljitev slabih redov iz vedenja. Vendar ni dopustno, da bi se take opomnje vpisale v šolsko naznanilo ali v odpustnico.

Pregled.

	Dečkov	Deklic	Skupaj
V začetku šolskega leta je vstopilo	24	24	48
Med šolskim letom je vstopilo	—	—	—
„ „ „ „ izstopilo	—	—	—
„ „ „ „ umrlo	—	—	—
Na koncu šolskega leta je ostalo	24	24	48
Iz tujih šolskih okolišev je bilo	—	—	—
Za prestop v prvi višji razred, skupino ali oddelek sposobnih	21	23	44
„ „ nesposobnih — število	3	1	4
„ „ nesposobnih — %	12,5%	4,16%	10,41%
Neklasificiranih je ostalo	—	1	1
Odpustnico je dobilo — a) med šolskim letom			
Odpustnico je dobilo — b) na koncu šolskega leta			
Odhodnico je dobilo			

Šolsko naznanilo se je izdalo dne:
1. dne 18. januarija 1915
2. dne 15. aprila 1915
3. dne 19. junija 1915
4. dne 19

Tudi tukaj najdemo nekaj napotkov, ki jih je podpisal Tito: «Prvič: Vaša naloga je, da se učite. Le kdor se uči, bo kaj znal. In kdor kaj zna, bo lahko koristil domovini.«

V naslednjem šolskem letu so vzgojne predmete ocenjevali z zelo uspešno, uspešno in manj uspešno in tako vse do prehoda v 9-letko.

Vedenje se je nehalo ocenjevati v šolskem letu 1996/1997.

Opisno ocenjevanje so v Višnji Gori uvedli v šolskem letu 1999/2000 v 1. razredu devetletke.

Po poteh stare Višnje Gore, 20. 5. 1993

Maja Škufca, 8. razred

Tina Brčan, 8. razred

Špela Travnik, 8. razred

Urša Zupančič, 8. razred

Število šoloobveznih otrok po letu 1945:

Leto	1946/47	1947/48	1951/52	1961/62	1971/72	1981/82	1991/92	2001/02	2005/06
Število učencev	179	247	154	208	222	193	224	242	219

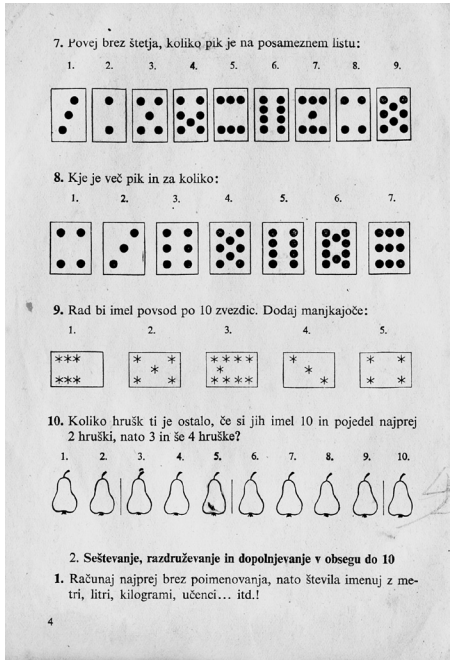
Število učencev po razredih:

Razred / Leto	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Skupaj
1952/53	24	32	30	36	10	4	3	/		139
1962/63	29	34	36	37	46	23	30	/		235
1972/73	33	27	18	31	22	16	26	31		204
1982/83	18	15	21	21	17	28	22	26		168
1992/93	21	33	26	29	34	24	26	27		220
2002/03	27*	25*	20*	25	34	27	30	26	27	241
2005/06	15	22	25	26	26	20	26	32	27	219

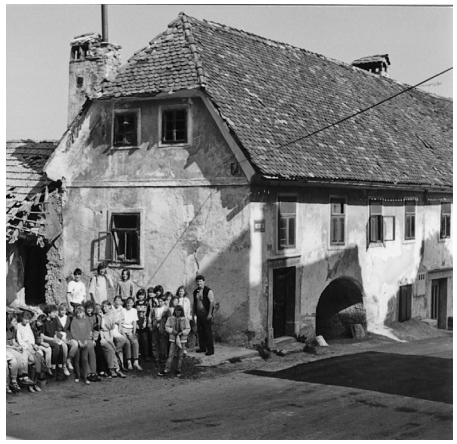
Učenci v devetletni osnovni šoli.

S šolskim letom 2005/06 je na šoli popolni 9-letni program osnovne šole. Število učencev na šoli po preselitvi v novo šolo:

Leto	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Število učencev	221	238	242	241	241	236	219

7. Povej brez štetja, koliko pik je na posameznem listu:
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
8. Kje je več pik in za koliko:
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
9. Rad bi imel povsod po 10 zvezdic. Dodaj manjkajoče:
1. 2. 3. 4. 5.
10. Koliko hrušk ti je ostalo, če si jih imel 10 in pojedel najprej 2 hruški, nato 3 in še 4 hruške?
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
2. Seštevanje, razdruževanje in dopolnjevanje v obsegu do 10
1. Računaj najprej brez poimenovanja, nato števila imenuj z metri, litri, kilogrami, učenci... itd.!
4

Učinkovito, 40 let staro učilo za matematiko

Mitninska postaja pri stari šolski zgradbi, maj 1993; novonastalo mesto Višnja Gora je bilo gospodarsko šibko. Cesar Friderik III. je ob ustanovitvi mesta dal meščanom pravico do pobiranja mitnine: "Od vsakega tovornega konja, ki gre mimo ali skozi mesto, se lahko pobere po en pfening mitnine."

Baltazar Radlič (1533 - 1579), nabožni pisatelj, prevajalec in pridigar;

Janez Čandik (1581 - 1624), nabožni pisatelj v času protireformacije. Pisal je v lepi slovenščini, njegovi so Evangelia inu listuvi, ki jih je pod svojim imenom izdal Tomaž Hren;

Jurij Florjančič (1613 - 1654), »latinski« pesnik;

I.J. Monhardt (17. stol.), slikar;

Franc Anton Niernberger (1712 - 1748), slikar;

Pascal Skerbinc (1780 - 1824), nabožni pisatelj;

Franc Ks. Taufferer (1733 - 1789), nabožni pisatelj;

Inocenc Taufferer (1722 - 1794), nabožni pisatelj;

Jurij Kleinmayer (1847 - 1913), nabiralec ljudskih pesmi, literarni zgodovinar;

Jože Rome (1848 - 1933), urednik in publicist;

Janez Mauring (1864 - 1927), duhovnik, podal utemeljitev mesta Višnja Gora;

Janko Polak (1878), pedagoški delavec in pesnik;

Terezija Kastelic (1872, umrla v Gradcu), druga žena Jožefa Ressla, izumitelja ladijskega vijaka;

Janez Cigler (1832 - 1867), Pisec prve slovenske povesti Sreča v nesreči;

Anton Tomšič (1842 - 1871), prvi urednik Slovenskega naroda, prvi pravi politični novinar pri nas, Jurčičev prijatelj, Levstikov sodelavec.

Anton Codelli (1875 - 1945), svetovno znan tehnični izumitelj;

Čandkova domačija, maj 1993; hiša je bila tik pred mitninsko postajo. Tu je bila grajska kovačnica.

Konrad Černologar (1860 - 1904), učitelj in umetnostno-zgodovinski raziskovalec, ugotovil romanski izvor stiške bazilike;

Jože Župančič (1894-1969), rojen v Zavrtačah pri Polževem, prevajalec, publicist, novinar, soustanovitelj doma na Polževem;

Martin Jevnikar (1913 - 2004), plodovit slovenist, pedagog, znanstveni raziskovalec, univerzitetni profesor, utemeljitelj Primorskega geografskega leksikona;

Jože Kastelic (1913 - 2003), arheolog, univerzitetni profesor, pesnik, pisatelj;

Ivana Černelič Kozlevčar (1932), rojena na Gornjem Brezovem pri Višnji Gori, sodelovala pri SSKJ, Enciklopediji;

France Lokar (1917- 1994), duhovnik, pesnik;

Mihaela Zajc Jarc (1916), pesnica, pisateljica, zbiralka ljudskega blaga;

Ciril Ahlin (1920 - 1995), pesnik, prevajalec, zbiralec ljudske zgodovine;

Marta Grom (1922-1978), pisateljica;

Beno Pehani (1931), znanstvenik;

Jože Lokar (1939-1996), psihiater, znanstvenik;

Štefan Horvat (1932), slikar samorastnik;

Angelca Škufca (1932), pisateljica, publicistka;

Irma Jančar (1943), piše o Višnji Gori;

Janez Kastelic (1949), slikar samorastnik;

Marija Pilko (1942), pesnica, kulturna delavka.

Učiteljice in učitelji v Višnji Gori

1528 Višnja Gora premore »šolmoštra«, obenem je tudi pisar,

1545 začetek šole z nekaj učenci (10 – 15), poučuje neki »šolmošter«,

Od leta 1746 do 1823 so poučevali: Fortunat Skubic (1764), od srede 17. stol. do 1805 ni podatkov, Ignac Majer (1807), Mihael Zidar (1807), župnik Križaj – šolski nadzornik (1807), Sebastjan Skubic (1808), Hirschberger (1808), Pavel Knobel (1808 – 1818), Janez Jurij Rittenbauer - šolski nadzornik (1808 – 1818), Andrej Ahačič – šolski nadzornik (1808 – 1818), Janez Čeč (1818), Matija Zupan (1822), Matija Ozimek (1823 – 1851), Franz Weldeker (1823).

Od leta 1852 do leta 1911: Anton Jereb (1852), žunik Cigler, »Schuldirektor«, Bartholomeo Pirnat (1856), Matija Brolih, Ignac Wenzais (1860), Ernestina Clarici (1884), Josip Jarovsky, Janko Škrbinec (1876 – 1911), Ivana Dolinar.

Pred 2. svetovno: Alma Vodišek – Kaučičeva, Vinko Okorn – upravitelj, Edo Turnher – Primož, Anica Turnher, Vida Železnik, Piskernikova, Terezija Samec, Janko Kokalj, Lavrencija Kokalj, Zofija Henigman, Mara Čotar, Milena Bratina, Dana Pavlič, Ivana Zorič (1922/1923), Minka Perkova (1923/1924), Helma Turkova (1926/1927).

Po letu 1941: Jožefa Erjavec, Majda Ljubič, Štefan Keržin – upravitelj, Marija Okorn, Jožefa Leskovec, Ivan Bucik, Marija Černe, Milena Lenščak, Jaka Skubic, Marija Novak, Vera Keglovič, Rudolf Jeletič – upravitelj, Leopoldina Metlika, Marija Ternik, Frančiška Braz.

Po letu 1957: Angela Baumkirher, Ljudmila Hude, Antonija Uran, Breda Turnher, Bernarda Lampe, Ivanka Antončič, Ivanka Zaman, Franca Žerjav, Vida Erjavec, Frančiška Kitak, Marija Horvat, Jožefa Šuštaršič, Alenka Dolenc, Urška Šeme, Jaroslava Zupet, Jožefa Demirovič, Helena Golob.

Po letu 1963: Janez Dremelj, Anica Ožanič, Olga Žagar, Marija Pajk, Vida Žagar, Alojzija Rome Prudič, Jožefa Strmole Robek, Milena Govekar Vrenčur, Srečko Kotar, Jožefa Ceglar Pajk, Mojca Breznik Samarđija.

Po letu 1971: Cveta Pasar, Andrej Ambrožič, Metka Pelhan, Slavka Mencin, Nika Dragan, Ivan Vlahovič – upravitelj, Marjeta Vlahovič, Marija Zajc, Silvo Podobnik, Jože Zver, Jože Mestnik, Metoda Mihelčič, Marinka Boljka, Ivana Strmljan, Jožica Drobnič, Matija Škafar – upravitelj, Marjeta Mestnik, Miroslav Rozman, Mirjana Škafar, Jože Glavič, Anica Perič, Marjeta Nadrah, Marija Rus, Mira Britovšek, Zdenka Novljan, Danica Škufca, Tone Aubreht, Milena Koščak, Jelka Gros, Iva Medved, Danica Rus, Antonija Tekavec Sever, Martin Oblak, Franc Lokovšek – vodja šole, Julka Garvas, Anica Orel, Jožica Sinjur, Anica Erčulj, Jerca Mestnik, Simon Sernec, Milan Zečirović, Jožica Ferlin, Beno Štepic, Jožica Šimic, Ana Zaman, Majda Rajnar Kralj, Valerija Rančigaj, Ivan Grandovec, Julijana Bačič, Danica Kastelic, Anica Perpar, Jožica Jevnikar, Magda Strnad, Martina Buić, Štefka Klemenčič, Pavle Roblek, Andreja Lapanja, Miran Mehora, Karin Servatzy, Millicent Jakič Johnson, Jožica Zajec, Marija Strnad, Sandi Zalar, Zlata Kastelic, Marinka Šlajpah, Darja Okorn, Sašo Pirnat, Simona Špehar, Tinka Golob, Marinka

Mestna hiša v Višnji Gori, maj 1993, nekoč najbolj čislana zgradba v Višnji Gori.

Medved, Anka Žvab, Ljudmila Vovk, Špela Podkoritnik, Mia Dintinjana, Kristina Radoš, Mojca Dolčič, Simona Šlajpah, Aleš Strojnik, Jasmina Zupančič, Vanja Peček, Helena Potokar, Anka Koželj, Janez Smolej, Petra Hrovatin, Petra Pražnikar Petrovič, Mija Prudič, Gregor Arko.

Strokovne delavke in delavci po preselitvi v novo šolo, po letu 1999 (napisani vsi, ne glede na poučevanje v prejšnjih letih):

Julijana Bačič, Jasmina Zupančič, Vanja Peček, Anica Grčman, Julka Garvas, Marinka Medved, Saša Nosan, Darinka Dremelj, Valerija Rančigaj, Miran Mehora, Anka Koželj, Janez Smolej, Gregor Arko, Franc Lokovšek, Judita Rančigaj, Ana Zaman, Sonja Malovrh, Metoda Mihelčič, Danica Rus, Ana Šimac, Petra Petrovič Pražnikar, Helena Potokar, Branka Emeršič, Nenad Šesek, Barbara Polajžer, Darja Krivec, Bojana Kek, Irena Istenič Bregar, Nataša Bergant, Bojanca Križman, Katja Ščap, Alenka Kovač, Helena Zaletelj, Jasmina Glavič, Mateja Goričan, Nataša Rebec Lukšič,

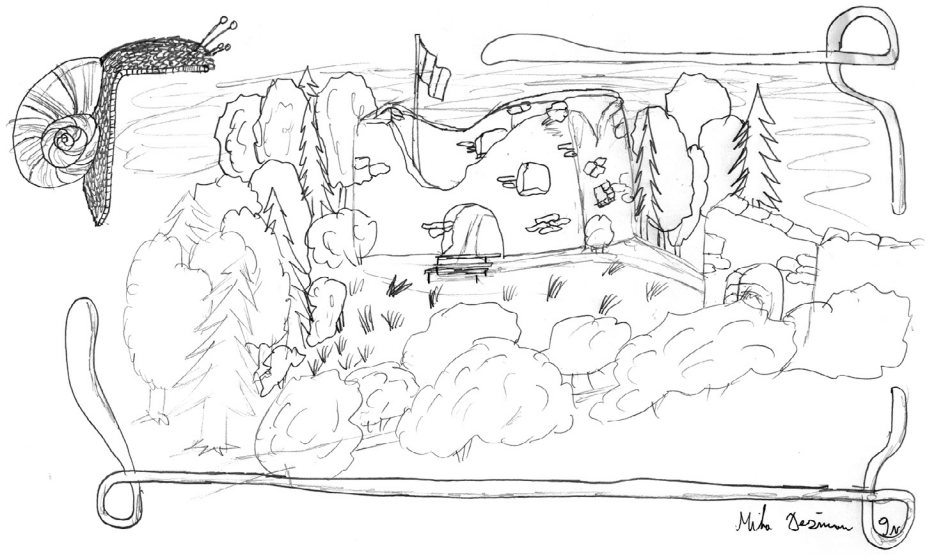
Suzana Klopčič, Simona Blatnik, Tončka Jernejčič, Damjanca Ivan, Natalija Gabrijel, Marta Mestnik, Fani Sever, Darja Jerala, Katja Tomažinčič, Tomaž Rožanec, Andreja Lapanja, Andrej Oberstar, Uroš Šparl, Aleša Velikonja, Katja Klakočar, Tjaša Starc, Boštjan Bradeško, Jožica Golob, Elizabeta Kadunc Križaj, Andreja Robek Perpar, Andrej Rupnik, Darja Strah, Petra Rus Mušič, Jožefa Zajec, Anka Kavčič, Saša Šoba, Katarina Pajk, Tina Cvar, Jana Erjavec, Darja Kotar, Helena Halas, Milka Vovk, Darinka Globokar.

Strokovne delavke in delavci OŠ Stična, šolsko leto 2005/2006

Vzhodna mestna vrata, maj 1993. Pri teh vratih niso pobirali mitnine. Danes bi težko rekli, da so bila tu kakršna koli vrata. Vedeti pa moramo, da so le močna vhodno-izstopna vrata lahko varovala mesto pred tatovi in še posebno pred Turki. Pred vhodnimi vrati je bil dvižni most.

VSEBINA

DOBER DAN, ŠOLA 1
Šole neke dežele so njena pomanjšana prihodnost 1
SAJ NAS POZNATE; IN VENDAR … 3
Podružnična šola v Višnji Gori 3
VIZ z roko v roki s podružnično šolo v Višnji Gori 5
Višnja Gora živi 7
ZA PRIPRTIMI VRATI 11
9. julij 1478 ... 11
Časten simbol za »velike čase« 14
LETNICE, ZAPISANE V SPOMINU 15
Razvoj šolstva na Slovenskem od elementarne osnovne šole do sodobne devetletke 15
Preteklost in sedanjost podružnične šole v Višnji Gori 16
PODOBE PRETEKLOSTI 17
V zavetju … 18
… na poti k novi šoli 18
VRTILJAK SPOMINOV 19
Prvi razred - dvainštirideset učenk in učencev 19
»Tovarišica mama« 21
Tu kraj zelen se v dnevu koplje … 24
Nepozabni spomini na izlet v Beograd 25
Ameriški škafar 26
Restavracija ali … 26
Zvezek v Višnjici, okovani čevlji pa še kaj 27
Atletika, nogomet, rokomet, smučarski skoki,
košarka, odbojka, namizni tenis in seveda šah 30
Mi jadranski smo stražarji 33
Šola je bila velika in lepa 35
ZGODBE O PREŽIVETJU IN O RAZKOŠJU 36
Drobci iz kronik 36
IZ ARHIVOV 40
Vesti iz okrožnic 40
UREJENI SVET… SPRIČEVAL 44
UREJENI SVET…ŠTEVILK 56
VRTILJAK PODOB 57
Učiteljice in učitelji v Višnji Gori 58